

DOLERIO GYNYBA

WASHINGTONO ADMINISTRACIJA NUTARĖ GRIEBTIS DRASTISKŲ PRIEMONIŲ MOKĖJIMŲ BALANSUI IŠLYGINTI. — TOMS PRIEMONĖMS TAČIAU REIKALINGAS UŽSIENIO SUPRATIMAS AR NET PRITARIMAS, NES PRIESINGU ATVEJU JOS GALI IŠSAUKTI OKINĘ STAGNACIJĄ.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Rašydami apie ūkinę būklę 1968 metų angijoje, portebėjome, kad džianą dėl iki šiol nebūto gerbūvio drumsčia ateities baimė. Ar nepasikartos biblijos istorija apie 7 gerbūvio ir 7 vargo metus. Per 7 ūkinės ekspansijos metus pasiektiems rezultatams graso labai galinga trejybė: karas, infliacija ir socialiniai neramumai. Ar nereikės dėl to ateityje kiek daugiau susiveržti diržą?

Kol kas nereikėjo ir atlyginimai auga. Chicago mokytojai, pavyzdžiui, išsikovojo net 19% algos padidinimą, bet ir kainos palyginus su 1957-59 metų vidurkiu sekančių metų pabaigoje turėtų irgi pakilti 19% ar gal net kiek daugiau. Už tat vienas iš pagrindinių reikalavimų gerbūvio prailginimui yra dolerio vertės išsaugojimas. JAV prekybos balansas yra aktyvus, t.y. jos daugiau parduoda negu perka, tačiau vadinamas mokėjimų balansas yra pasyvus, t.y. daugiau dolerių išvežama negu įvežama.

Į užsienį patekę doleriai įgauna specialią vertę, kurios jie neturi savo namuose. Kurio nors krašto emisijos bankas gali pareikalauti juos pakeisti auksu. Britų svoro nuvertinimą pasekęs aukso pareikalavimas sumažino JAV aukso rezervus beveik visu bilijonu dolerių -- iki 12 bilijonų. Tačiau tarptautinių transakcijų pagrindas yra doleris, o ne auksas, todėl dolerio vertė turi rūpėti ir kitiems laisvojo ūkio kraštams. Dėl to prezidentas Johnsonas, šių metų pradžioje nutaręs griebtis drastiškų priemonių dolerio vertės išlaikymui, kartu apeliavo ir į kitus kraštus, kuriems, ypač D. Britanijai, V. Vokietijai ir Italijai, turėtų rūpėti dolerio vertė.

Kaip žinia, prezidentas nutarė griebtis dviejų pagrindinių priemonių. Sumažinti turistų išvežamą dolerių sumą ir apkarpyti amerikiečių investicijas užsienyje. Be užsienio didesnio ar mažesnio talkininkavimo ar bent supratimo, tos priemonės galėtų būti dau-

giau žalingos negu naudingos. Pavyzdžiui, jau dabar Prancūzijos orinio susisiekimo linija graso nepirkianti amerikiečių lėktuvų, jei amerikiečių turistai į Prancūziją bus apkrauti mokesčiais. Jei visi griebtųsi panašių priemonių, būtų greitai prieita prie ūkinės stagnacijos. Už tat iš amerikiečių pusės aiškinama, kad numatyti suvaržymai tik laikina -- kokių dviejų metų -- priemonė.

Panašiai yra ir su amerikiečių investicijom užsienyje. Tam reikalui amerikiečiai dabar išveža apie 1,5 bilijono dolerių į metus. Tačiau tie pinigai Amerikai 'nepražūva', bet atneša pelno. Į metus amerikiečiai iš užsienyje investuoto kapitalo gauna apie 4 bilijonus nuosimčių. Tokiu būdu investicijų sumažinimas būtų lygus pašaro melžiamai karvei sumažinimui. Už tat ir šioji priemonė, skelbiama, bus tik laikina.

Taip pat ir Amerikos parama užsieniams, prieš kurią dažnai taip pasiūsiama, iš esmės nėra taip baisi, kaip iš pradžių atrodo. Iš 10 dolerių skiriamų užsienio pagalbai 9 išleidžiami pačioje Amerikoje, atseit jie iš tikro padeda Amerikos eksportui.

Iš viso, JAV mokėjimo balanso pasyvas 1967 m. buvo tarp 3,5 ir 4 bilijonų dolerių. 1965 ir 1966 metais jis buvo tik 1,35 bilijonų dolerių. Toks pasyvas laikomas gana normaliu. Skaičiuojama, kad jei tokį pasyvą JAV galėtų išlaikyti ilgesniam laikui, doleriui negrėstų didesnės pavojus. Idealu būtų, kad mokėjimo balansas svy-

Smagu čiuožti ant ežerėlio...

ŠIANDIEN IR RYTOJ

SOVIETAi kursto Amerikos neirus piėšti krautuves, deginti miestus, neva tai iėskiant lygybės, tuo tarpu tiems patiems negrams nieko nesako, kad Sovietijoje kiekvienas afrikietis yra traktuojamas "biauriausiu negru", juodu šuniu.

Tą patyrė Etiopijos žurnalistas Selassie, pagyvenęs Maskvoje ir dabar įspėja kitus afrikiečius nepasikliauti sovietų viliojimais. "Jei rusas, kurio tu nepažįsti, tave gatvėje maloniai sustabdo, būk tikras, kad už minutės jis paklaus, ar tu negali jam padovanoti ar parduoti savo kaklaraiščio, kostiumo, baltinių ar laikrodžio".

Selassie išgyvenęs Maskvoje pusantų metų kaip Addis Ababa laikraščio korespondentas, atidengia liūdną tikrovę. Niekart jis buvo Maskvos gatvėse užpultas, apmuštas ir apiplėštas. Jei autobuse tekdamo atsistėti šalia ruso, tai tas tuoj pakeisdavo vietą. O pasižaukti taksi tebuvo tik vienas būdas: užsimauti pirštines ir nusukti veidą, kad šoferis nematytų spalvos. Ir kai taksi sustodavo, tuoj šokti vidun, kad šoferis nenuvažiuotų. Net restorane, kuris būna perpildytas, afrikiečiai vieni pasilieka sėdėti prie stalo. Niekas nenori šalia jų atsistėti. Savo darbovietėje, Maskvos radijo stoty, Selassie greit pajuto rasinę diskriminaciją. Valgykloje merginos niekad nestovėdavo eilutėje prieš jį ar už jo. Jos vėrčiau pasitraukdavo iš eilutės, negu pasilikę stovėti šalia afrikiečio, nes rusai su tokia mergina daugiau nebedraugautų.

Jei kokia mergina išdrįsdavo viešai kalbėtis su afrikiečiu, iš šono tuoj pasigirsdavo pastabos: "Ar tau Rusijoje mažai vyrų?" O jei ji neatsitraukdavo, tai pasigirsdavo jos adresu "riebūs" įžeidinėjimai, o kartais net ir smūgiai.

Plakatuose sovietai kuo gražiausiai stengiasi pavaizduoti sovietų-afrikiečių draugystę, bet praktikoje Sovietijoje jaučiama didelė neapykanta afrikiečiams.

Kai sovietų propaganda prie gėdos stulpo riša Ameriką ir Pietų Afriką, pačioj Sovietijoj blogiau elgiamasi su spalvotaisiais, -- pasakoją Selassie. -- Spaudoje, kuri yra sovietų vyriausybės kontroliuojama, nuolat rašoma, kad negrai yra kapitalistų eksploatuojami. Jie vaizduojami vargšais, kuriems reikia padėti. Bet niekad nerašo, kad Afrikoje yra gražesnių už Rusijos miestų, o didžiama negrų gyvena neblogiau už rusus. Patys rusai skleidžia gandus, kad negrai studentai į Maskvą atvyksta nuogi ir čia valstybės lėšomis apmugiami. Selassie pats girdėjo priekaištų iš rusų, kad jei rusai blogai apmuginti ir neturi būtinų dalykų, tai dėl to, kad sovietų vyriausybė daug pinigų išleidžia, šelpi Afrikos valstybėms ir jų studentams Maskvoje. Tikrumoje, kaip sako Selassie, ta parama yra mikroskopinė, tik sovietų propagandos išplečiama į kolosalinę.

★

KAUNE, kad išbandžius naujai pastatyto tilto per Nemuną stiprumą, vienas darbininkų pasitūlė per jį leisti pražygiuoti Kauno sovietinei įgulai.

-- O jei tiltas neatlaikys? -- paklausė kitas darbininkas.
-- Jei neatlaikys, tuo bus geriau! -- atsakė pirmasis.

(vg)

VYKSTA Į MASKVĄ SU TAIKOS MISIJA

ruotų apie bilijoną dolerių aktyvo ar pasyvo pusėn, tada būtų pasiektas taip vadinamas "equilibrium" ir doleris faktinai išsivaduoję iš priklausomybės nuo aukso. JAV galėtų oficialiai atsisakyti nuo aukso standarto ir niekas neatsitiktų.

Viso JAV ūkio, kurio pajamos šiais metais sieks 800 bilijonų dolerių (Nukelta į 2 psl.)

● BRITŲ PREMJEERAS WILSON sausio 22 vėl vyks į Maskvą, kaip "taikos emisaras". Po susitikimo su prez. Johnsonu Australijoje, esą sutarta, jog vėl atėjęs laikas iširti Kremliaus nuotakas Vietnamo karo reikalu. Wilsonas esąs Baltųjų Rūmų įgaliotas išdešyti Kremlui naujausias

JAV pozicijas ir sąlygas taikos deryboms pradėti.

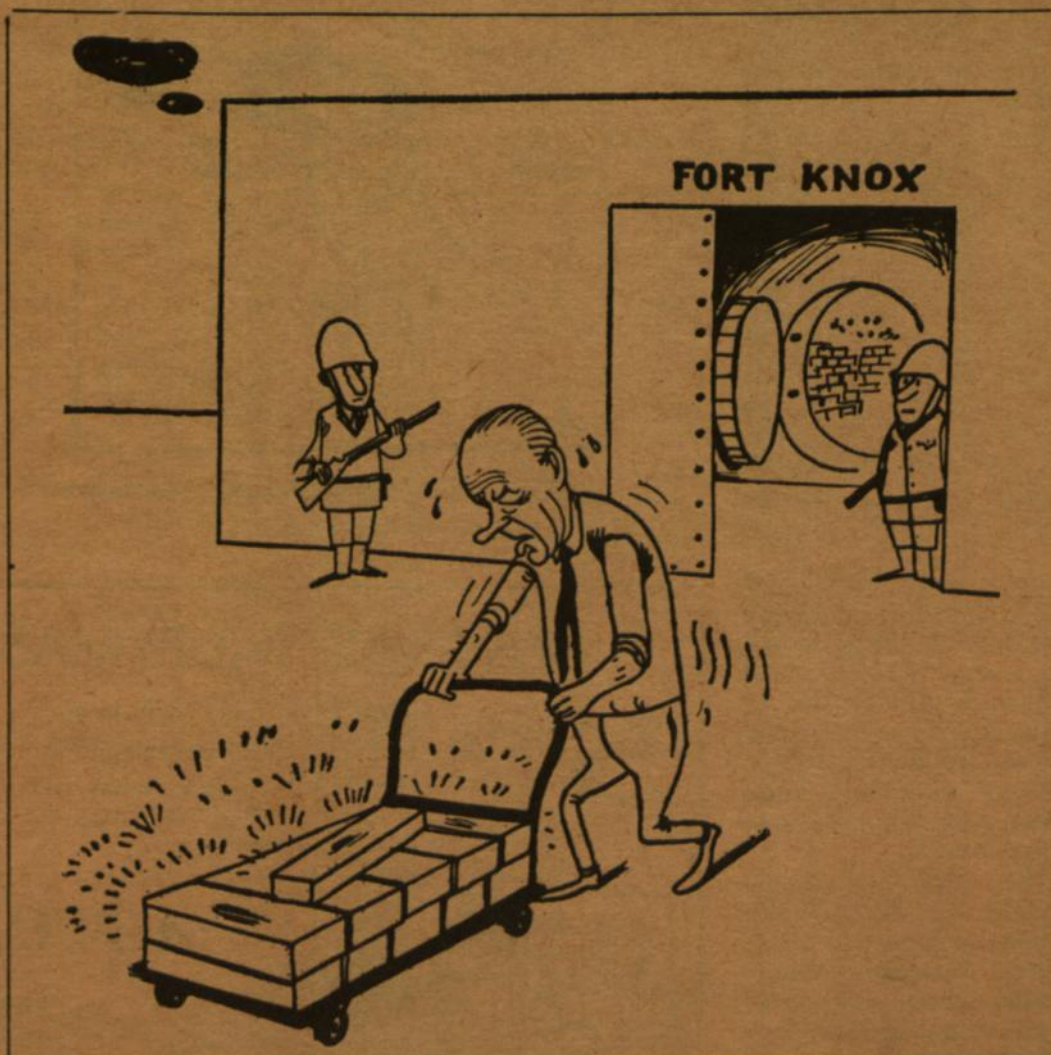
● OHIO VALSTIJOS demokratų centro komitetas atsisakė remti Frank Lausche kandidatūrą į JAV senatorius, jo vieton kandidatą pasirinkdami John J. Gilligan, Slovėnų kilmės, 72 m. sulaukęs Fr. Lausche labai gerai žinomas Ohio politikas, buvęs Clevelando burmistru, 5 kartus išrinktas Ohio gubernatorium, o dabar trečią kartą kandidatuoja į senatoriaus postą. Senat. Lausches politika ne visuomet sutikdavo su demokratų vadovybės nusistatymu. Jis taip pat buvo labai palankus ne tik savo slovėnų, bet ir kitų tautybių kilmės žmonėms.

Ohio demokratų centras tuo savo žygiu siekė parodyti, jog partijos drausmė svarbiau už renkamo kandidato populiarumą ir jo tinkamumą.

● ŠVEDIJĄ pasirodė JAV dezertyrų rojum. Daugelis karių iš Vokietijos bazių bėga Švedijon, kad išvengtų pasiuntimo į Vietnamo frontą.

● AUSTRALIJOS aviacijos daliniai labai sėkmingai bombarduoja komunistų kelius, naudojamus karių ir karinių medžiagų infiltracijai į P. Vietnamą. Naudodami senuosius F-86 Sabre lėktuvus, australų lėktuvai turi didesnes manevravimo galimybes tarpukalnėse, kai tuo tarpu moderniški jetai savo greičiu nustoja reikiamo taiklumo mažesniems taikiniams.

● ANTONIN NOVOTNY atstautas iš Čekoslovakijos komunistų partijos gen. sekretoriaus vietos, kad ir paliktas "prezidentu", bet ano posto neužleido be kovos. Vienu metu jis jau buvo bešaukęs Sov. S-gos ir savosios milicijos pagalbos, nes, girdi, "dešiniųjų ekstremistų konspiratoriai ir prieši bando nutraukti broliškus Čekoslovakijos ir Sov. S-gos ryšius".

-- Europiečiai man sako: "Jei tu vyras, parodyk savo auksą!"

Katalikų kunigystės krizė ekumeniniu požiūriu

Bažnytinis gyvenimas yra ypatinga socialinio gyvenimo sritis, kuri taip pat neišvengia žmogiškų trūkumų. Juos mes labiausiai pajuntame, kai jie paliečia mus. Socialinių problemų ignoravimo ar bažnytinio klusnumo sumetimais, tėvynės ir emigracijosje buvome įpratę viduriniai kentėti ar ranka numoti dėl jų, bet apie tai nekalbėti, nieko nedaryti jiems šalinti, ir paliečiusius asmenis ignoruoti. Bet dabar mes gyvename skirtingose socialinio gyvenimo sąlygose, kuriose paliečiami asmenys ima viešai skųstis ir visuomenė ima tas problemas spaudoj diskutuoti.

Katalikų kunigystės krizės problema buvo įvaizdžiai paliesta amerikiečių jezuitų biblinio žinovo John L. McKenzie, kuris pasakė: "Mūsų bažnytinio autoriteto sistema žemina valdančius ir valdomuosius ir mes atsiduriame despotizme, kurį sušvelnina sukilimas".

Nežiūrint antimodernistinių potvarkių 20 amž. pradžioje, reformos Romos katalikų bažnyčioje prasidėjo jau dabartinio revoliucinio amžiaus pradžioje. Autorių jau pirmojo karo pabaigoje Vokietijoje teko matyti bendras evangelikų ir katalikų pamaldas tautos reikalu, laikomas abiejų tikybų kunigų jų bažnyčiose pamainomis. Ribotas ekumeninis evangelikų ir katalikų kunigų bendradarbiavimas su ekumeninių studijų centru susidarė Vokietijoje dar antram karui baigiantis. Autorių teko pažinti keletą lietuvių katalikų kunigų, kurie taikė ribotą tautinės kalbos principą pamaldose ir šalių lygybės principą ti-

MARTYNAS KAVOLIS

kybiniai mišrioje šeimoje. Tai dalykai, kurie buvo oficialiai legalizuoti tik vėliau Vatikano antro suvažiavimo dėka, kur pasireiškė žymi pažangių kardinolų ir vyskupų dauguma prieš konservatinę mažumą.

Reformoms nepakan-ka kalbų ir nutarimų. Jas reikia įgyvendinti tradicinėje bendruomenėje, kuri nemėgsta pakeitimų ir sudaro sunkumų. Po Vatikano antro suvažiavimo pasirodė eilė spres-tinų ir reformuotinų klausimų, kurie liko neišspręsti ir nesutvarkyti. Diskusijas tuo klausimu dabar veda jaunieji katalikų kunigai ir vienuoliai bei pasauliečiai intelektualai. Labiausiai liečiama: asmens teisė ir pareiga bažnyčioje, liturgija, ir kunigų celibatas.

Asmens teisės ir pareigos nustatymo reikalaujama, naujai peržiūrėjus bažnyčios esmės apibūdinimą, kurioje jau sudaro dviasiskiai ir pasauliečiai kartu. Jaunieji kunigai reikalauja sau teisių vyskupiškai ir kleboniškai tvarkomuose bažnyčios administracijos reikaluose. Jaunieji pasauliečiai intelektualai sau teisių ir atitinkamai suderintos atsakomybės reikalauja administraciniuose paraprijos, mokyklos, ligoninės, labdarybės ir kitų institucijų reikaluose. Pasauliečiai pradedami išleisti parapijų tarybosna, kurios vistiek lieka tik supatariama galia. Pradedama išleisti pasauliečius bažnytinį mokyklų ir universitetų vadovybėn ir jų mokslo nustatyme. Reikalaujama, kad mokslas kunigų seminarijose būtų papildytas humanitarinių ir gamtos mokslų disciplinomis, kurios būsimus kunigus paruoštų efektyviau pasireikšti pažengusio mokslo amžiuje ir juos paruoštų, šalia kunigo profesijos, dirbti dar kurį kitą intelektualinį darbą. Seminarijas metančių klerikų procentas paaugęs iki 50%. Kaikurie vienuolių ordenai yra pažangesni už vyskupijų kunigų seminarijose paruoštus mokslo, jaunimo vadovavimo, labdarybės ar kitais pasaulietiniais keliais einančiuosius. Tradiciniai iškeltasis privilegijuotas dvasiškių luomas dabar nebetenka savo socialinio pagrindo.

Liturgija, pertvarkyta Vatikano suvažiavimo prasme, dabar reikalauja, kad pamaldų dalyviai pasauliečiai aktyviai dalyvautų pamaldose šalia jų vadovo kunigo. Jos jau nustojo magiškojo kulto pasireiškimo, atliekamo vien kunigo.

Bet kova tarp pažangiosios ir konservatyvinės grupės dar nesibaigė. Daugelis parapijiečių nenori giedoti giesmes, dalyvauti bendro-se maldose, ir nešti administracinę ir piniginę atsakomybę savo parapi-

jos ir jos institucijų išlaikymui. Praktikuojamo pamokslavimo reforma yra antras klausimas, kurio negalime čia paliesti dėl jo nežurnalistinio pobūdžio.

Liturginiu atnaujinimu yra užinteresuoti visi krikščionys. Tai yra ekumeninis klausimas. Tik gaila, kad Liet. Encikl. nerado reikalo ekumenizmo paliesti atskiru straipsniu. Ekumeninių pasireiškimų dabar matome vis dažniau. Iowa State turi teologinių mokyklų sąjungą, kurią sudaro Iowa State Universiteto religinė mokykla ir trys Dubuque teologinės mokyklos: katalikų Tomo Akviniečio, liuteronų Wartburgo, ir presbiterijonų seminarijos. Jos bendradarbiauja moksle ir laipsnių suteikime. Jos praėjusių metų pabaigoje suruošė pakaitomis viešas diskusijas Pasaulio Bažnyčių Tarybos visuotiniam suvažiavimui 1968 m. Švedijoje paruošti. Jose dalyvavo specialus Romos kurijos atstovas, pasiųstas Vatikano ekumeninio sekretariato, kuriam vadovauja žinomas kardinolas Bea, vokiečių jezuito ordeno narys. Pagrindinės bažnyčios Amerikoje dabar bendradarbiauja Biblijos reviduotam vertimui anglų kalba išleisti, kuris būtų priimtinas visoms bažnyčioms.

Celibatas arba katalikų ir kunigų ir vienuolių nevedybinis gyvenimas, katalikų kunigo Robert T. Francoeur pasakymu, sudrąskas (istering) kunigystę ir geriausius vyrus verčia gyventi nenatūraliu gyvenimu. Tiesa, pasišventę nevedę kunigai ir vie-

nuoliai tradiciniai turi daug nuopelnų bažnyčiai organizacijai, mokslui, švietimui, ir labdarai. Bet analoginio pasišventimo savo profesijai mes matome daugelyje vedusių pasauliečių gyvenime. Tačiau celibatas davė Romos katalikų bažnyčiai daugelį menkai apmokamų ir lengvai kilnojamų darbininkų, kurie ten laikėsi kartais nematydami sau kitokios išeities. Bet nėra biblinio pagrindo celibatui. Visuomenė laikosi šeimų pagrindu. Vedybinis gyvenimas turi savo gerų ir blogų pusių. Nevedę žmonės yra laisvi nuo šeimyninio gyvenimo pareigų, bet už tai turi kitų sunkumų. Celibato iškelimu žmonėse lengvai susidaro celibatinė psichozė, kad nevedybiniu gyvenimu galima sudaryti nuopelnų išganymui. Be to celibatas sudaro sunkių prigimties, socialinių, kultūros, ir moralinių konfliktų. Popiežius neleidžia svarstyti administracinės celibato priemonės Vatikano ant-rame suvažiavime ir vėliau autoritariniai pasakė, kad celibatas nebus pakeistas. Amerikos vyskupatas pareiškė, kad nėra vilties jį panaikinti. National Association for Pastoral Renewal sako, kad Jungtinės Valstijose vien 1966 metais atsirado daugiau kaip 400 vedusių kunigų. Taigi, gyvenimas yra stipresnis, negu jam tvarkyti išleis-tos taisyklės.

Pasaulio dvasia dabartiniu momentu pasireiškia kurstymu ir grąsinimu vieny prieš kitus ("Jei valdžia neduos mums, ko mes norime, mes sukelsime pragarą žmonėms gyventi"), plėšimais ir žudymais, sukilimais ir revoliucijomis, kūno ir proto pakrikimais, beiirstandžia tvarka. Pasaulio dvasios žmonės vieni

- Mes susituokėme!

BOSTONO LIETUVIAI RUOŠIASI IŠKILMINGAM MINĖJIMUI

Jubiliejinis Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas įvyks vasario 18 d. John Hancock salėje, pačiame miesto centre, 200 Berkeley St. Kad Lietuvos nepriklausomybės 50-ties metų jubiliejus kuo įspūdingiau ir kilmingiau būtų parengtas, jam praversti iš visų Bostono lietuviškų organizacijų atstovų sudarytas vykdomasis komitetas. Pirmininkas Povilas Žičkus, vicepirmininkai: Aleks. Čaplikas, St. Santvaras, J. Grigalius, A. Matjoška ir A. Martišauskas, sekretorius A. Lileikis.

Prie vykdomojo komiteto sudarytos komisijos, kaip spaudos ir informacijų, meno ir programos ruošimo, finansų ir bendrųjų reikalų.

Organizacinis komitetas savo posėdyje gruodžio 4 apsisprendė už John Hancock salę, kad kuo daugiau būtų sudominta amerikiečių visuomenė ir plačiau būtų pagarsintas okupuotos

paskęsta beviltiškam nihilizme, o kiti mėgina ramintis niekuo nepagrįsta viltimi. Bet Kristaus dvasia ypatingai šiose pakrikimo sąlygose sako: Jūs turite būti pasaulio druska ir šviesa. "Jūs" reiškia tikinčius krikščionis: katalikus ir evangelikus, dvasiškius ir pasauliečius.

Protestantai su simpatija stebi katalikų pastangas sutvarkyti savo vidujines bažnytines bėdas.

Evangeliskieji krikščionys tatau linki, nes vidujinės bėdos kenkia ne vien vidujiniam bažnyčios gyvenimui, bet ir paraližuoja ekumeninį pasireiškimą tarpikybiniui. Juk visi krikščionys yra to paties pasilaptingo Kristaus Kūno nariai, ir jei vienam nariui kas skauda, tai kenkia visiems kartu.

Lietuvos vardas.

Rengimo komiteto garbės nariais jau pasižadėjo būti: Bostono kardinolas Richard Cushing, U. S. Massachusetts valstijos senatorius Ed. Brooke, valstijos gubernatorius J. Volpe ir Bostono miesto burmistras K. White.

J. V. Sūduvas

DETROIT

ISRINKTAS DETROITO MERGAIČIŲ CHORO KOMITETAS

Sausio mėn. 7 d. šv. Antano mokyklos patalpose Detroito mergaičių choro vedėjas muz. Stasys Šližys sušaukė mergaičių tėvų susirinkimą, kuriame pranešė apie artimiausius choro planus ir pageidavo, kad būtų sudarytas komitetas choro parengimų techniškiems reikalams tvarkyti. Susirinkimui pirmininkauti pakvietė Vytautą Kutką.

Pirmiausiai buvo išrinktas choro komitetas, kuris pareigomis pasiskirstė sekančiai: pirmininkas — Jonas Bartkus, parengimų vadovas — Mykolas Abarius, sekretorė — Danutė Arlauskienė ir narės — Bronė Kiaulėnienė ir Emilija Kutkienė.

Tėvai savo diskusijose pritarė choro vedėjo muz. S. Šližio minčiai sudaryti prie choro kanklininkų grupę. Po to iškilo tautinių šokių reikalai. Galimas dalykas, kad ateityje prie šio choro veiks ir tautinių šokių grupė, o kai kurie tėvai, žinodami muz. Stasio Šližio sugebėjimus ir energiją, puoselėjo mintį, kad ateityje šis mergaičių choras išsiplėstų į tautinį ansamblį.

Muz. Stasys Šližys aiškiai pabrėžė, kad šis choras daugiausiai dainuos mūsų tautines dainas, todėl tėvai pritarė jo pasiūlymui, kad choro narių ir visų detroitiečių viltys su kaupu išsipildys, jei šis choras ateityje taps Detroito lietuvių tautiniu ansambliu.

V. Kutkus

Dolerio gynyba...

(Atkelta iš 1 psl.)

rių, mastu žiūrint mokėjimo deficitas, siekias vos pusę nuošimčio šios milžiniškos sumos, nėra didelis, ir čia tokios menkos sumos, kaip pvz. amerikiečių antplūdis į Montrealelo pasaulinę parodą, kur buvo nuvežta 300 milijonų dolerių, ir parama Izraeliui vaidina žymų vaidmenį. Tai turint galvoje, abi ankščia numatytos priemonės -- turistų ir investicijų suvaržymas, galėtų padėti balanso išlyginimui.

Kartu amerikiečiai nori įkalbėti V. Vokietiją, kad ji dar pirktų JAV išdo paskolos laktų už 700 milijonų dolerių, o Japoniją -- už 500 milijonų dolerių. Tačiau tam jaučiamas nemažas pasipriešinimas. Turizmo suvaržymas -- kokiū būdu dar neaišku, bet greičiausiai mokesčiais -- bus pajaustas tiesiogiai ir tų, kurie iki šiol tarptautiniais finansais visai mažai domėjosi.

-- Aš tau vėliau paskambinsiu, nes Jurgis pradeda nerimauti dėl pietų!...

PLANINGAS TAUPYMAS

5 1/4%

Mokamas už vieno metų taupymo laktus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4 3/4%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

DĖL INFORMACIJŲ KREIPKITES

MUTUAL Federal SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO, ILL. 60608
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

DIRVA

The Lithuanian Newspaper

Established 1915

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103

Telephone: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Monday, Wednesday and Friday except in case of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$13.00 pusei metų \$7.00 Dirva išeina: tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Ambasadorių išlydėjus

Tyliai, kukliai, neskubiai pasirodo mūsų spaudoje vienas kitas prisiminimas, skirtas Broniaus K. Balučio išlydėjimui. Kukliai velionis norėjo būti palaidotas Anglijos lietuvių tarpe, lygiai kukliai, lyg ir per daug atsargiai, imamės pažvelgti, kas jis buvo, ko siekė, ką atliko. Visas tas kuklumas, ryškus velionies gyvenimo principams, yra prasmingas ir įsidėmėtinas to mūsų ambasadoriaus ilgoko gyvenimo eigai, kurioje jis buvo suradęs tikrąją prasmę ne tik sau, bet ir visiems lietuviams, vienu ar kitu būdu atsidūrusiems svetur -- būtent, kad visi būtume savo tautos ir valstybės ambasadoriais.

B. K. Balučio visuomeninės ir diplomatinės gyvenimo karjeros eigoj rasime visą eilę jo gyvenimo būdų charakteringų posakių, išsireiškimų, aforizmų. Vieni jų parodo gilų, o ne išviršinį patriotizmą, kiti inteligentiško, gerai išsilavinusio diplomato pažiūras į jį palietusius gyvenimo reiškinius. Dėl to ir įsakmus kvietimas visų būti Lietuvos ambasadoriais nebuvo posakis, lengvai išsprūdęs iš diplomato ir Lietuvos patrioto lūpų, bet gilią prasmę turis įspėjimas ir raginimas.

Būdingą B.K. Balučio gyvenimo epizodą randame A. Merklio parašytoje monografijoje "A. Smetona".

Monografijos 508 psl. A. Merklio rašo: "Respublikos prezidentas A. Smetona daugiausia buvo susisieliojęs visais atžvilgiais tinkamu kandidatu ministro pirmininko vietai. Jį rasti buvo nelengva. Iš visų galimų kandidatų A. Smetonai pats tinkamiausias buvo B.K. Balutis, Lietuvos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliojamas ministras Didžiajai Britanijai. Tačiau A. Smetona, gerai pažindamas B.K. Balutį, labai abejojo, ar jis sutiks. Juk daug kartų jis buvo kviečiamas užsienio reikalų ministru, ir visuomet griežtai atsisakydavo".

Buvo galvota B.K. Balutį pakviesti ir min. pirm. pavaduotojo postan, bet ir tai nepavyko.

Kartą kun. V. Mironui B. K. Balutis juokais pareiškęs: "Mano gyvenimo ambicija yra visuomet lipti aukštyne, bet ne į tokias aukštybes, nuo kurių po kelių mėnesių, ar metų, turėčiau arba pats nusokdamas, ar kitų nustumtas, sau sprandą nusiskuti". (503 psl.). Bet gi tikroji priežastis visų atsisakymų buvusi ta, kad jis niekad nenorėjęs būti aktyviu partinėj politikoj, nežiūrintis, kad neslėpdavęs savo pažiūrų, artimų tautininkams. Toks nusistatymas, anot B.K. Balučio, buvęs ypač svarbus dirbant diplomatinėje srityje.

B.K. Balučio vardas plačiai aptinkamas A. Smetonos monografijoje, apimančioje visą Lietuvos valstybinio gyvenimo eigą. Jis aktyviai reiškęs Lietuvą atstatant, jis savo postu neapleido iki paskutiniųjų gyvenimo dienų. Jis ir liks Lietuvos istorijoje viena iškiliausių asmenybių -- Lietuvai daug pasitarnavusi ir visiems jo apskelbtiems ambasadoriams gyvu ir vaizdingu pavyzdžiu.

Mūsų rašo

NIEKAS NEKLASTOJA ISTORIJOS

Praėjusių metų gruodžio 1 d. Dirvos 125 nr. VI. Ramojus parašė straipsnį "Dvejuose Horizontuose" ir kažkaip užkliuvo už mano parašytos korespondencijos Druage apie J. Puodžiūno baletą "Partizano mirtis". Jam neaišku, kodėl aš, aprašydamas šį baletą vakarą pastebiu, kad Partizano mirties baletas veiksmaus vyksta pavergtos tėvynės miškuose II Pas. karo metu ... V. Ramojus

teigia, kad partizanų nebuvo II Pas. karo metu. Partizanų veiklos laiko dimensijų negalima nustatyti, nes mes nežinome, kada jie atsirado, gal jų buvo Vytauto, vėliau Caro pavergtoje Lietuvoje, bet juk II Pas. karo pradžioje, kai tik sovietai sutrypė Lietuvą, tuoj miškuose atsirado partizanų.

Pagaliau, kas gi išvadavo 1941 m. Lietuvą nuo bolševikų birželio 22-25 d., ar ne tūkstančiai partizanų pakilo su laisvės suspindėjimu, kiek jų žuvo ties Kaunu, Praveniškiais ir net Biržų apskrityje. Juk ir pats V. Ramojus 1944 m. bėgo su buvusiais partizanais pro Pasvalį ir atsidūrė ant Mūšos kranto kivoti. Ar nebuvo mūsų pogrindžio nacių siautėjimo metu, kiek slapstėsi miškuose, tik žinoma, ne su komunistais, kurie iš Gudijos laikinai siautėdavo Lietuvon atvykę.

Dvasinis turtas ir dvasinė didybė nėra vien tik žmogaus išsimokslinimas, išsilavinimas ar išsiauklėjimas. Išsimokslinęs -- gali būti blogai išsiauklėjęs; išsiauklėjęs -- gali neturėti išsimokslinimo; išsilavinęs gali turėti daug žinių, bet būti žemos moralės. Dvasinės žmogaus vertybės yra grindžiamos dar daug kuo.

Spauldoje, o ypatingai kalbose esame dideli patriotai, švaistomes kardais ir guldome galvas už Lietuvą. Abejojantį ar nesutinkantį su mūsų mintimis galime paskandinti šaukšte. Juk palikome tėvynę ne iš baimės ar ieškodami laimės kitur, bet tam, kad pabėgtų ir būdami laisvi bei turėdami laisvas veikimo sąlygas, kovotume dėl jos nepriklausomybės atstatymo. Bent savo kalbose ir raštuose tai akcentuojame. Tokiose dvasioje gyvenome DP stovyklose, tokias kalbas kalbėjome savo draugams, tokioje dvasioje auginome savo priaugančią kartą. Lietuviška knyga, lietuviškas laikraštis buvo mūsų šventos vertybės. Kalbėjome net apie kompaktinę emigraciją, o savo svajonėse svečioj šaly kūrėme net kompaktinę mažytę Lietuvą. Su tokiomis mintimis apleidome senutę Europą, su tokiomis mintimis pradėjome gyvenimą naujuose kontinentuose.

Naujuose kontinentuose susitikę lietuvių griebdavome glėbin -- tai mūsų brolis, bendros kovos už laisvę Lietuvą dalyvis. Net ir mažai praktikuojantieji, o kartais ir visai nepraktikuojantieji.

Kiek partizanų naciai sugavo su ginklais ir ištrėmė. Man pačiam vos nepervėrė nacių kulka širdį.

V. Ramojus parašė knygą iš partizanų veiklos ir rengiasi dar leisti kitą. Sveikinu. Bet naudodamasis įvairiais šaltiniais, tegu būna atsargus. Partizanų istorija bus surašyta į pačią kovojusių gyvų liudininkų, kurių Lietuvoje ar pasaulyje niekas neišnaikins. Jie savo žodį tars, o mes čia atbėgti iš vergijostik gerbkime juos ir uždeikime jaunimą jų keliais sekėti. Partizanų aukos siekia dešimtis tūkstančių, todėl jų kovą neįveskime į gincų žodžius. Polemikos nenorim.

Balys Brazdžionis
Chicago

PAULIUS ŽICKUS

jantieji lankė lietuviškas bažnyčias jeigu ne maldai, tai susitikimui su lietuviu.

Mūsų senieji ateiviai, senoji karta, darė dar daugiau. Nors dauguma jų buvo bemoksliai, neišsilavinę, bet jie turėjo didelį dvasinį turtą -- meilę Lietuvai, savo lietuvių kalbai, pačiam lietuviui. Turėdami tą didelį dvasinį turtą, jie statė lietuviškas bažnyčias, kovojo su lenkų kunigais ir jų kalba, statė lietuviškas mokyklas, klubus, steigė lietuviškus laikraščius ir knygų leidyklas, lietuviškas draugijas. Kai kūrėsi nepriklausoma Lietuva, jie aukojė pinigų jai, rinko parašus pripažinimui jų mylimos Lietuvos nepriklausomai valstybei, nors daugumas jų ir negalvojo joje gyventi. Taigi, tie kuklūs artojai turėjo didelę meilę savo kalbai, savo tautai. Jie turėjo didelę dvasinę vertybę skirti gėrį nuo blogio ir aukotis tam gėriui. Jų žodžiai derinosi su darbais.

Laikas negailėstingas. Jis nelaiko gyvybės amžinai, pakeičia upių vagas ir net akmenis griaužia. Ir mūsų senosios kartos gretos retėjo. Amerikoje nors laikinai šią spragą užpildė pokario naujų ateivių banga. Mes buvome išaugę ir išsimokslinę jau laisvoje Lietuvoje. Didesnioji dalis buvome su universitetų diplomais ar nors aukštesniųjų mokyklų atestatais. Mes sudarėme prievartinę emigraciją bėgant nuo okupanto, kad galėtume dirbti prieš jį (taip visur sakydavom ir dar sakom). Nepriėmome prie senųjų sukurtų organizacijų, todėl kūrėme naujas, bet prenumeravome lietuviškus laikraščius, pirkome lietuviškas knygas, rinkomes į bažnyčias ir įvairius lietuviškus minėjimus.

Dienos bėgo, o mūsų naujųjų ateivių ekonominis gyvenimas stiprėjo ir atrodė, kad su daugiau pinigų dar didesnius darbus nuveiksime. Deja, dienoms bėgant ir pinigams daugėjant, rečiau pradėjome lankyti bažnyčias, susirinkimus ir minėjimus. Lietuviškam laikraščiui ir knygai jau daug durų užsidarė.

Lietuvos nepriklausomybės šventė dar nėra visai pamirštama, bet... Jau sunkiai sudaromas komitetas Lietuvos nepriklausomybės penkiasdešimtmečiui paminėti, o dar sunkiau surandamas tam komitetui pirmininkas. Ne dėlto, kad nėra norinčių dirbti. Pirmininkas neprisipažino komite-

to narių į pasitarimus. Kai jis, kaip sėklumon išmesta žuvis, su kai kuriais komiteto nariais blaškydamiesi daro nutarimus ir pasirenkimus tos didžios sukakties minėjimui, atsiranda stabdžiai jo traukiamam vežimui. Žinoma, ne iš blogos valios, o norint geriau pasirodyti. Tada didelėmis pastangomis pirmininkas sukviečia didesniąją dalį komiteto narių. Čia išryškėja, kad nepritariama jo atliktiems darbams ir reikalaujama viską keisti, esą išlaidos nesvarbu, bet reikia pasirodyti. Tam viskam laiko nebedaug. Pirmininkas atsisako pirmininko pareigų ir prašo išsirinkti kitą, kuriam jis mielai pritarė, ir padėsiąs, nes tikrai esą pajėgių asmenų tam darbui. Susirinkusieji sako jam pamokslus, griaudena patriotizmu ir prašo pasi-

likti pareigose. Tačiau reikalauja pradėti darbą iš pradžios: kita salė, nauja programa, nežiūrint išlaidų. Atsisakęs pirmininkas sako nepajėgsiąs to padaryti, be to, pinigai esą reikalingi ne vien šiam minėjimui, o ir veiksmams, todėl negalys toliau eiti pareigų. Reikalaujantieji daryti pakeitimus, patys neprisiima pirmininko pareigos, o nepriversdami jo pradėti darbą iš naujo pagal jų pasiūlymus, keliai ir eina pro duris. Ką tai reiškia? Nesilanko į posėdžius, eina prieš kitų padarytus nutarimus ir atliktą darbą, kritikuoja, patys neprisiima pareigos, o kitam nesutinkant nešti jų užkraunamos naštos, patys apleidžia posėdį! Atrodo, kad savo nuomonės pravedimas, neprisiimant pareigos, yra svarbesnis už patį minėjimą.

Dirbti nenorim, kritikuojam, o jeigu tu mūsų neklausai, mums nesvarbi ir nepriklausomybės šventė. Argi tai nėra dvasinis ir tautinis bankrotas?

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

HELP WANTED MALE

PUNCH PRESS OPERATORS
For medium size stamping plant. Experienced on small & medium stamping. Excellent wages & fringe benefits. Steady employment.
PARAMOUNT FABRICATING CO.
13595 Helen
Detroit, Mich.

(3-9)

WANTED
MACHINE REPAIRMEN
JOURNEYMEN ONLY
Need men for maintenance of heavy tool machines, also need machine repairmen with numerical control electrical experience.
Plenty of Overtime
REPUBLIC DIE & TOOL CO.
45094 Van Born,
Wayne, Mich.
313 — 721-7800

(4-10)

Jezuity Ordino Generolas Pedro Arrupe, paskyrė Tėvą Gediminą Kijauską naujuoju lietuvių jezuitų Provinciolu, kuris perima Lietuvos Jezuity Provincijos vadovavimą iš Tėvo Bruno Markaičio.

Tėvas G. Kijauskas baigė filosofijos ir teologijos studijas Weston College, Mass., specializavosi asketikoje Belgijoje ir studijavo sociologiją Montrelio Universitete. Jo pastoracinė veikla apima rekolekcijas, misijas, dalyvavimą katalikiškoje spaudoje ir darbą su jaunimu. Keletą metų Tėvas Kijauskas ėjo skautų ir skaučių kapeliono pareigas ir buvo Moksleivių Ateitininkų Sąjungos dvasios vadas. Paskutiniuoju metu darbavosi lietuvių parapijoje Montrealyje.

Tėvui Kijauskui teks vadovauti lietuvių jezuitų veiklai Amerikoje, Brazilijoje, Kanadoje ir Urugvajuje.

Nuotraukoje Jezuity generolas Pedro Arrupe Romoje kalbasi su naujuoju provinciolu Tėvu Gediminu Kijausku (dešinėje)

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

ŽVAIGŽDĖS
BE VILTIES

Nuo neatmenamų laikų žmonija mėgo vaidinti, dėdamasi tragedijos ar komedijos kaukes. Ar tai būtų religinis bei filosofinis polėkis, ar tik pramoga, - bet teatras buvo vieta, kur žmogui nerėjosi ką nors valzduoti ir kalbėti kitam žmogui apie žmogų, koks yra ir koks galėtų būti jo gyvenimas. Iš čia kyla to žaismo gilesnė prasmė ir idomumas.

Vitalis Žukauskas surado įtikinamų įrodymų, kad ir Lietuvoje mes turėjome teatrą jau nuo 16-jo šimtmečio. Bet šiaip jau ryškesnė lietuviška rašytinė dramaturgija mums prasidėjo tik su 19-jo šimtmečio pabaiga. Palyginus su 2-3 tūkstančių metų graikiško teatro tradicija, mūsų teatrą tektų laikyti dar labai jaunučiu, ir todėl jo dramaturgija negalėjo būti gausi. Ir deja, niekažados "moderniška". Nepriklausomoje Lietuvoje mums vis teko vytis kitų kraštų dramaturgijos pirmatakus ir dabar užsienyje vėl vytis toliau nežengiančius modernistus. Nuolatinių ir gal beviltiškos rungtynės.

Kadangi lietuviškas teatras išeivijoje (kaip suprantama, daugiausia saviveiklinis) yra vis dėlto reikšminga ir bent didesnėse lietuvių salose gana judri mūsų dvasinės gyvybės išraiška, verta paklausti, kokius modernistus mes šandien galėtume vytis, ką surastume vėliausiame

dramaturgijos žodyje ir kokios naujos mados mums tektų įsisavinti?

Prieš pusantrų metų idomų davinį apie tai pateikė TIME magazino teatro kritikas T.E. Kalem, su kuriais čia mėginsiu keliais žodžiais supažindinti mūsų skaitytojus. Jo bendra išvada apie naujas teatrinės mados yra gana niūri. Jam atrodo, kad visos šios mados yra tik "idėjų ruduo".

Amerikoje žydi teatrai ir show-business, bet tai nereikia gyvojo teatro žydėjimo. Per tris pastarus dešimtmečius amerikiečių teatras pasikeitė. Amerikos dramaturgai šiandien beveik nieko nebeturi pasakyti nei apie žmonių, nei apie žmogiškąją psikirtį. Nuo socialinių kovų barikadų jie sulindo į miegamąjį, po flirto su Marksu susižavėjo Freudu. Moderniniam teatrui, tačiau toną duoda ne amerikiečiai, kaip T. Williams, A. Miller, E. Albee ar M. Schisgal, bet europiečiai, kaip Beckett, Ionesco, Genet Pinter ar Osborne.

Jų "naujasis pasaulis" gana savotiškas, pusėtinais klaidus. Jų dramose toną sudaro metafizinis nerimas, griežtas neigimas, atitolimas nuo bendruomenės, odą šiaušiantis kaltės ir baimės jausmas, absurdiškas humoras. Jų svarbiausiu rūpesčiu virto, kaip sakoma, žmogaus

egzistencijos problema. Kodėl tokia problema? Ji kyla iš prielaidos, kad "nebėra Dievo", ir kaip tada rasti prasmę gyvenimui, kuris nebeturi antgamtinės santvarkos. Tada žmogus savo trumpu gyvenimu patenka tarp dviejų tuštumų: tos, kuri buvo prieš gimimą, ir tos, kuri bus po mirties.

Albert Camus savo laiku po karo dar ginčijosi prieš būties absurdiškumą ir tuštumą, tikėdamas, kad žmogus dar turi daug išteklių tuštumas pripildyti ir absurdiškumą įprasminti. Bet dabartiniai dramaturgai labiau temato žmogaus nepajėgumą susikabinti ir susiprasti tarpusavyje. Jame kyla vidinis sąmyšis, baimė, kančia, netikrumo jausmas, kartais maištavimas, bet visa mizernai baigiasi paskutiniu nereikšmingumu - mirtimi. Gyvenimas žmogų taip sumaitoja, kad jis gyvas palaidojamas. Visata nebeteiko kontrolės. Daiktai užgožė. Mūsų amžiaus žmogus - tai pasaulinis D.P. išvietintasis, "dypukas".

Toks britų dramaturgas Osborne yra iš esmės pasibiaurėjęs visuomene, kurios jis nekenčia ir niekina. O suprantu Genet į dramą ateina vagys, kėkšės, jų tvarkytojai (pimps), sadistai, lesbijietės ir bendrai bordelio rampa, kur veikia generolai, vyskupai ir teisėjai... Ir, aiš-

ku, žiaurumas, smurtas, isterija, sadizmas, išprotėjimas, teroras, kuris vykdomas taip sau, be ypatingos priežasties, nes tada jis yra pats žiauriausias. Kartais aiškinama, kad toks kraugerysčių ir sadizmo teatras turįs patarnauti žmogui, kaip pirtis, kurioje jis galįs išsivonoti nuo jį kankinančių jaudulių. Pagaliau, toks teatras esąs - veidrodis, kuriame dabarties žmogus galįs pamatyti savo teisingą atvaizdą.

Šio iš šaknų pesimistinio ir specialiai sutirštintų bei parinktų vaizdų teatro pasikeitė ne tik turinys, bet ir dramaturginės formos. Jei anksčiau kiekvienas gerai parašytas, taip sakant, klasikinis veikalas privalėjo turėti pradžią, vidurį ir pabaigą, taitokie prietarai jau priklauso praeičiai. Moderninis dramos veikalas turi tik vidurį, tik "dabar". Jam nereikia jokios nuoseklios fabulos ar intrigos, jame gali nieko neatsitikti ir dažnai nieko neatsitinka. Dramaturgas nesirūpi na logiška veiksmo raida, nesidomi kokios išganingos idėjos pravedimu ir kai kelia klausimus, tai jiems nėra atsakymų. Jam užtenka patelkti jo sutelktus faktus ir nuotaiką, kas parodytų žmogaus buities ir būties absurdiškumą.

Kitiems toks kankinimasis tragiškos egzistencijos klausimais atrodo maždaug bergždžias, nes į juos arba nereikia atsakymų, arba įgimti sveiko žmogaus instinktai nesunkiai atsako. Tai turėjo galvoje ir britų rašytojas G. K. Chestertonas, kartą ne be sąmojo pašiepiant čiai apibūdines kai kuriuos šio šimtmečio pra-

žios filosofus, pastebėdamas, kad mūsų amžiaus vyraujantis ženklas yra klausimo ženklas. Tačiau galiausiai jis esąs gana paprastas, kadangi nė vienas filosofas skeptikas vargu gali iškelti daugiau klausimų, kurių nepajėgtų iškelti ir dažnas gūvus berniūktis, nekarant mėgstas tėtę-mamą įkyriai klausinėti: "Ar aš esu vaikas?" - "Kodėl aš esu vaikas?" - "Kodėl aš nesu kėdė?" - "Kas yra kėdė?"... Kai kada išsmaginęs vaikas taip savo problemomis kamantinėja suaugusį ilgai, net porą valandų, t.y. lygiai tiek pat, kiek scenoje trunka ir daugumos dramos veikalių.

Šis Chestertonas pavyzdys man primena kai kuriuos Amerikos lietuvių studentus, kurie jau gerai prieš dešimtmetį statydavo panašius klausimus ir juos nagrinėdavo spaudoje, sąsuskrydžiuose, susirinkimų simpoziumuose: - Kas yra lietuvis? Kas yra lietuviybė? Kas yra mirusi, o kas gyva lietuviybė? Ar aš esu lietuvis? Kodėl turiu būti lietuvis? Ar verta būti lietuviu?...

Tokių klausimų stant ir nagrinėjant, atsakymai pasidarydavo dar painesni ir tamsesni. O ne vieną gal skatiniošvada, kad nors aš ir esu lietuvis, bet kažin ar verta juo būti, kai pats klausimas vis dar toks neaiškus.

Vėliausioji moderninė Vakarų dramaturgija (ir iš dalies beletristika) aiškiai rodytų, kad jų "homo sapiens" yra jau galutinai nunokęs grimzti į dugną ir būti pakeistas geresnės veislės gyvūnais. Šiai Romos Imperijai pribaugti, jos senatoriams ir elitui iškarti, tvarkai pa-

daryti ir iš naujo drausmei įvesti turi ateiti, kaip ir kadaise, hunai iš Rytų. Ir, kaip žinom, hunų pasiilgimas Vakaruose pastebimas...

Koks gi oras ir žmogus artimuosiuose ir tolimuosiuose Rytuose, moderninių hunų kraštuose - Stalino ir jo ipėdinių Rusijoje (kur "viskas pasikeitė", išskyrus KGB...) ir Maoceitungo Kinijoje su jo Raudonąja Gvardija? Jei tų kraštų rašytojai turėtų teisės ir laisvės nevaržomai pasisakyti ir teatrali viską parodyti, - teroras, žmogaus kankinimas, suniekėjimas ir išsigimimas tikriausiai būtų dar tamsesnis ir klaidesnis. Vakaruose dar bent yra nedraudžiamas nusivylimas ir šoks toks maištavimas ("rebel without cause"), o Rytuose ir tai prabangai užčiaupta burna.

Tad nė vienoje pusėje lyg ir nebebūtų vilties žvaigždžių. Nebėra ir herojų, o tik sumaitoti žmogėnai. Vienur dar šiaip taip iškenčiantys likimo absurdiškumą ir guosdamiesi iškraipyta Dekarto formule: -- Aš dvokiu, tai reiškia dar esu... O kitur -- papūgiškai kartodami savo viešpačių karo šūkius ir iki užkimimo deklamuodami, kad beprotybė ir teroras tai išmintis ir meilė, o vergija -- tai saldi laisvė...

Kaip visa tai toli nuo klasikinės tragedijos herojų, kurie išdrįso ir mokėjo nešti atsakomybę už savo veiksmus ir, likimo palaužti ar palaužę, nebijojo didingai žūti!

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

VYT. ALANTAS

ŠVENTARAGIS

Ištrauka iš XIII amž. kronikos

(6)

Tyliai, nuleidusi galvą, ji artinosi prie durų ir staiga stabtelėjo išsigandusi: tarpduryje ant sienelės stovėjo pastojas šventaragis. Ji žengtelėjo keletą žingsnių atstatę, vis nenuleisdama savo akių nuo jo veido. Jis jai pasirodė toks neįmanomai didelis, jo kunigietiški rūbai jai pasivaidinėjo tokie pulkšni ir iškilmingi, ir galop jo geltonos garbanos taip spindėto spindėjo, kaip auksinės mėlynės dangaus skliautės, kad ji bijojo patikėti savo akimis ir ėmė svyruoti, ar tik jai nebus pastojęs kelią pats dievaitis Mėnulis...

-- Ar tai tu, viešpatie? -- pagaliau ji prašnibždėjo.
-- Žinoma, aš, kas gi kitas? -- jis tyliai nusijuokė.
-- Tavo balsas, dabar aš atsimenu! -- ji sušuko, ir jos skaisčiai baltą veidą nutvieskė neišpasakytas džiaugsmas.
-- Einam, Ramune, aš noriu su tavim pasikalbėti...
-- Ne, ne, viešpatie, tu neik su manimi, aš viena, -- jos spindinčios akys staiga užgeso, ir ji baimingai apsidairė.
-- Bet kodėl, Ramune?

Užuot atsakius, ji žengė pirmyn ir mėgino prasukti pro šalį, bet jis ją pagavo už rankos ir potekomis nusileido su ja kartu laiptais. Ir per šventovės aikštę ji vis bėgo potekomis, dairydama į šalis. Tik kai jie nusileido paupin, ji sulėtino žingsnius. Jis nepalaido jos rankos, kad mergina kaip starna nenuoliuokstėtų į girios tankynus. Jos ranka buvo šiurkštoka nuo darbo, bet kažkodėl ji jam buvo mielesnė už išlepintą didžiūnės rankutę. Jo širdyje virpėjo toks didelis ir neatlaidus džiaugsmas, kad turbū, jis atsimušė ir jo veide, Ramunė staiga sustojo, ištraukė savo ranką iš jo ir, atsidėjusi žiūrėdama jam į veidą, pasakė:

-- Štai, viešpatie, tu ir juokiesi iš vargšės mergaitės... Tuomet šventaragis iš tikrųjų ėmė juoktis.
-- Ne aš juokuos, mano širdis juokiasi, -- jis vėl paėmė jos ranką. -- Žmonės tikrai juokiasi tik tada, kai jų širdis juokiasi iš laimės, suprantai, Ramune?

Bet ji nesižuokė, ji net nesišypojo, ji buvo labai rimta, ir jos balsas skambėjo įtariai, nors ir švelniai, kai ji paklausė:

-- Kodėl tu toks laimingas, viešpatie?
-- Kodėl? Todėl, kad aš vėl tave pamatiau, kad aš laikau, štai, tavo rankutę, kad aš žiūriu į tavo didžiūnės mėlynės akis ir matau jose pats save, savo ateitį, savo likimą, savo laimę ir visą savo gyvenimą. Aš nežinau, kaip tau visa tai išaiškinti. Sutikęs tave, man rodos, kad aš suradau pats save, kad aš peržengiau kažkokią ribą, už kurios viešpatauja nebe žmonės, o dievai, ir kad jie man pasiūbžda ausin didžiąją gyvenimo paslaptį ir kad tos paslapties

raktą tu laikai savo rankoje. Aš nežinau, ar tau aišku, ką aš sakau, nes aš pats esu paklydęs begalinėje, kveplančiais žiedais apaugusioje girios ertmėje, kur čiulba auksiniai paukščiai, bet aš galiu užuosti gėlių kvapną ir išgirsti paukščių čiulbesį tik tada, kai tu būni su manimi, Ramune...

-- Ak, viešpatie, ar tai tiesa, sakyk, ar tai tiesa, ką sako tavo lūpos? -- ji įsispyrė jam į veidą didelėmis savo akimis, kuriose kaitaliojosi džiaugsmas, lūkesys ir baimė išgirsti iš jo lūpų žodį, nuo kurio, atrodo, priklausys jos gyvybė ar mirtis.

Jis matė jos akyse tą sklindantį lūkesio sąmyšį ir staiga suprato, koks jis jai brangus. Jam klūstelėjo krūtinėn nauja didelio džiaugsmo banga, ir ji apėmė neišpasakytas noras tą keistą mergaitę apkabinti ir priglausti prie krūtinės, bet jis susilaikė ir rimtai pasakė:

-- Aš noriu, kad tu tikėtum manimi, Ramune, aš noriu, kad tavo veido nedrumstų joks nepasitikėjimo ir baimės šešėlis, aš noriu, kad atstumai tarp tavo tėvo sodybos ir mano tėvo pilies išnyktų.

-- Bet ar jie išnyks? -- ji baimingai pažiūrėjo jam į akis ir nusigręžė į šalį.

-- Ne, jie niekad neišnyks, -- atsakė ryžtingai šventaragis. -- Ten, ant Dynos kranto, išdidžiai kyšo mano tėvo pilies kuorai, o ten, ant Akivaro kranto, kukliai kito tavo tėvo sodyba. Padysnio piliis ir tavo tėvo sodyba rymo ant giliai nugrimzdusių į žemę pamatų ir negali judėti, bet mes esame gyvi žmonės ir galime susitikti, kur, kaip ir kada norime. Kai aš sau vienas galvoju apie tave, kai aš dabar žiūriu į tave, aš negalvoju, kad esu kunigas, o tu bitininko dukrė, aš galvoju, kad, štai, kaip dabar mes stovime vienas prieš kitą, taip stovėti mums buvo lemta pačių dievų, kad mūsų susitikimas buvo nulemtas likimo Didžiosios Išminties ir kad todėl mes turime pereiti per gyvenimo lieptą tvirtai susikabinę rankomis, nes aš jaučiu ir žinau, kad, jei taip neįvyks, mes paniekinsime dievų valią, kad man kažko trūks, lyg aš būčiau raišas, kad mano buitis bus šalta, nyki ir vieniša, kad aš gal tik sapnuosiu laimę, bet niekad nesišildysiu prie jos židinio.

Ramunė sužavėta klausėsi jo žodžių, ir, kai jis nutilo, ji tyliai, lyg kad įsiklausydama į kažkokį jos krūtinėje aidintį balsą, pasakė:

-- Šiandakt aš girdėjau Dynos brastoje undinių dainelę. Ji buvo labai graži, bet tavo žodžiai dar gražesni, viešpatie. Aš žinojau... aš žinojau tave susitikianti šventykloje, -- ji beveik šnibždėjo, žiūrėdama į jį sklidinomis džiaugsmo akimis.

-- Iš kur tu žinojai? -- šventaragis šypsojosi.

-- Nežinau, bet aš žinojau... Gal man geroji laumė pasakė, gal undinės Dynos brastoje išdainavo, gal girios čiulbonėliai iščiulbėjo? Aš paukojau dievams savo motinos apyrankę, ir jie man maldą išklausė.

-- Ko tu bėgai nuo manęs?

-- Aš ne nuo tavęs bėgau, -- kas bėga nuo savo laimės? -- aš bėgau nuo žmonių akių, aš bėgau nuo savo tėvo, -- ji nuleido akis.

-- Tu žinai, ką žmonės kalbės, jei pamatys, kad kunigo Suginto

menkiausio, neverčiausio pavaldinio, bitininko dukrą susitikinėja su visagaliu kunigo atžala šventaragiu? Tėvas man visai grasino ir pikčiausiu žodžiu uždraudė su tavimi susitikinėti. Jis sako... -- ji žiūrėjo, nudūrusi akis į žemę.

-- Ką jis sako?

-- Jis sako: nebūk kvaiša mergele ir nesapnuok, -- ji kalbėjo ryžtingai, tyčia pabrėždama tėvo šiurkščius žodžius: -- Jie viešpatie, mes vargšai. Kas negirdėjo apie jo broį Švitri, mergų paklustiną? Ir kas guldyt galvą, kad jo brolis šventaragis nepasakės jo pėdomis? Chuolai netoli krinta vienas nuo kito. Žinok savo vietą, kad nenukvailiotum, kaip muselė į išrūgas. Išmeski iš savo kvailos galvutės sapnus: niekas tavęs į pilį nešileis, ir tu niekad nebūsi Eglės Sugintienės marti, o tik gėdą galiant mano žilos galvos užtraukti ir savo jaunystę pražudyti...

Ji turėjo jam visą teisybę pasakyti ir dabar tylėjo, nedrįsdama pakelti akių nuo žemės. Ji žinojo, kad viskas baigta, kad ji turi tučiuojau pabėgti ir daugiau niekad su juo nebesusitikti, bet ji negalėjo pajudėti, tartum jos kojos būtų suakmenėjusios ir nugrimzdusios į žemę. Ir jai pasirodė keista, kad jis tyli, kad nesivaido žaizdais žodžiais ant jos tėvo, nes ji laukė, kad jis ims trankytis perkūnais. Ji tyčia savo tėvo žodžių nešvelnino, ji norėjo sukelti to kilmingo berno rūstybę, kad viskas būtų baigta, nes ji neišpasakytai prisikankino, nuolat be jokios vilties apie jį galvodama, galvodama, bet nepajėgdama jo užmiršti ir nuolat turėdama klausytis begalinių tėvo priekaištų, įspėjimų bei grasinimų. Ypačiai prieš iškeliaujant Alkaragin jos tėvas pasidarė baisus pakramta. Bet kodėl jis tyli? Ir staiga jai per širdį nusmelkė baisi mintis: jei jis tyli, gal tėvas teisybę sako, gal jis iš tikrųjų jovaids, pabaldas ir klaidingas, nors ji niekad niekad nuo netikėjo, ji negalėjo tikėti, nes Alvaro ežero undinių murmėjimas mėnesienoje, ir meldų šla mėjimas pakrantėje, ir bičių dūzgimas tėvo aviliuose jai kitą sakė ir tvirtino. Bet kodėl jis tyli, kodėl jis nešaukia, kad jos tėvas klysta? Juk jam reikda pasakyti tik vieną žodėlį, ir ji nebetikės tėvo žodžiais, jai nebebus baisios žmonių apkalbos, ir ji nė kiek nebebijos, kad ją gali ištikti kažkoks baisus likimas. Ji gi žino, kad jis negali meluoti, negali apgaudinėti ir negali jos nuskriausti... Ir tada ji pakėlė akis ir žvilgtelėjo į jį.

Šventaragis žiūrėjo į ją ir šypsojosi tokia draugiška, šilta ir gera šypsena, kad ir be žodžių visos jos abejonės staiga dingo, ir ji vos sulaukė džiaugsmo sąrašas, nes ji nenorėjo pasirodyti esanti išvapa jo akivaizdoje, bet vis dėlto jos krūtinę užliejo neįėja, ir ji palinko į jį. Viena ranka jis švelniai apkabino jos ploną liemenį, o kita pakėlė už smakro prieš jos valią apsiašarojusį veidą ir savo lūpomis palietė jos pilnas, truputį prastiverusias lūpas. Ji sunkiai atsavo pablyškusi ir užsimerkusi jo glėbyje, ir kai ji atsimerkė ir pamatė arti jo akis, ji glusniai prisiglaudė prie jo visu savo virpančiu kūnu, tvirtai apsikabindama jam apie kaklą, ir pirmasis jų jaunystės pasibučiavimas užtruko visą saulėtą amžinybę ir labiau juos sujungė, kaip visi žodžiai, mąstymai bei svajonės...

Ramunė tada ėjo tryliktuosius, šventaragis septynioliktuosius metus,

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

LITERATŪROS SUKAKTUVININKAI LAISVĖS KOVOS METAIS

Susitikti su pačiu seniausiu šių metų lietuvių literatūros sukaktuvininku reiktų nusikelti į Lietuvą prieš 120 metų: tais metais poetas Simanas Stanevičius (gim. 1799 m.) amžinam miegui užmerkė akis. Nors įpusėjęs metas tarp abiejų sukilimų nebuvo aiškus, bet žemaičių sambrūzdis Vilniuje, dar Adomo Mickevičiaus sukeltas romantišnis sąjūdis, poetui teikė šokių tokių pragiedrulių dėl Lietuvos ateities:

Veizėk, sviete nusiminęs,
Kas ten šiaurėj atsitiko:
Lietuvos senos giminės

Pražūvime sveikos liko,
(Iš Žemaičių šlovės)

S. Stanevičiui rūpėjo žemaičių ir aukštaičių vienybė, nešant rusiškąją priespaudą, iš to atsirado žinomoji pasakėčia Arklys ir lokys.

Prieš šimtą metų gimimo žvaigždė užtekėjo kitiem dviem mūsų rašytojams: dramaturgui Vydūnui (mir. 1953) ir poetui J. Turčiniškiui (tikrąja pavarde Justinui Zubrickui, mir. 1925). Vydūno Prabočių šešėliai šalia Amžinos ugnies liks tikru tėvynės meilės simboliu. Svetur

gyvendami turėtume gerai įsidėmėti šiuos Prabočių šešėlių žodžius:

Ar iš tikrųjų dirbčiau
tik svetimųjų dirvoje,
ir dagą svetimiesiems berink-
čiau,
apleisdamas savuosius?

J. Turčiniškio poezija, nors meniškai ir neaukšta, kupina karštos tėvynės meilės, pilietinių jausmų. Jos nemaža buvo spausdinta ir Amerikos periodikoje.

Deimantinio amžiaus šiemet susilaukia Vyt. Bičiūnas, Juozas Pronskus, Vincas Stonis, Jonas Steponaitis. Bičiūnas daugiau žinomas savo patriotinėmis istorinėmis dramomis, kaip Savanoriai, Žalgiris ir kt. Kaip menininkas jis ilius-travo Slovakio Anhelio lietuvišką vertimą (veikale rodamos ir ištremtų lietuvių pereito šimtmečio Sibiro kančios, ir lyg ironija: pats dail. Bičiūnas 1941 bolševikų buvo ištremtas į Sibirą).

Juozas Pronskus - Aklasmatė (dabar Naujienų red.) savo metu ypač buvo pagarsėjęs feljetonų rinkiniu Magaryčiomis (iš pirmųjų nepriklausomo gyvenimo metų aktualijų). Jos davė impulso net kitiems mūsų feljtonistams.

Vincas Stonis (kun. Kazimieras Žitkus), žinomas ne tiek sentimentaliomis Ašarėlių eilėmis, kiek tuo vienu eilėraščiu - dainele Gražių dainelių daug girdėjau tyliuoju vakaro metu. Ne kartą ir Amerikos lietuvių tarpe išgirsi šią ilgesio, tėvynės motyvais atautą dainelę dainuojant.

Jonas Steponaitis paršė visą eilę patriotinių operėlių ir kantatų, kaip Lietuvaitė, Vytauto Didžiojo kantata, Laisvės Lietuvai ir kt. Vytauto Didžiojo dvasia, pagal poetą, dar uždegs mūsų jaunimą Lietuvos laisvės kovoms:

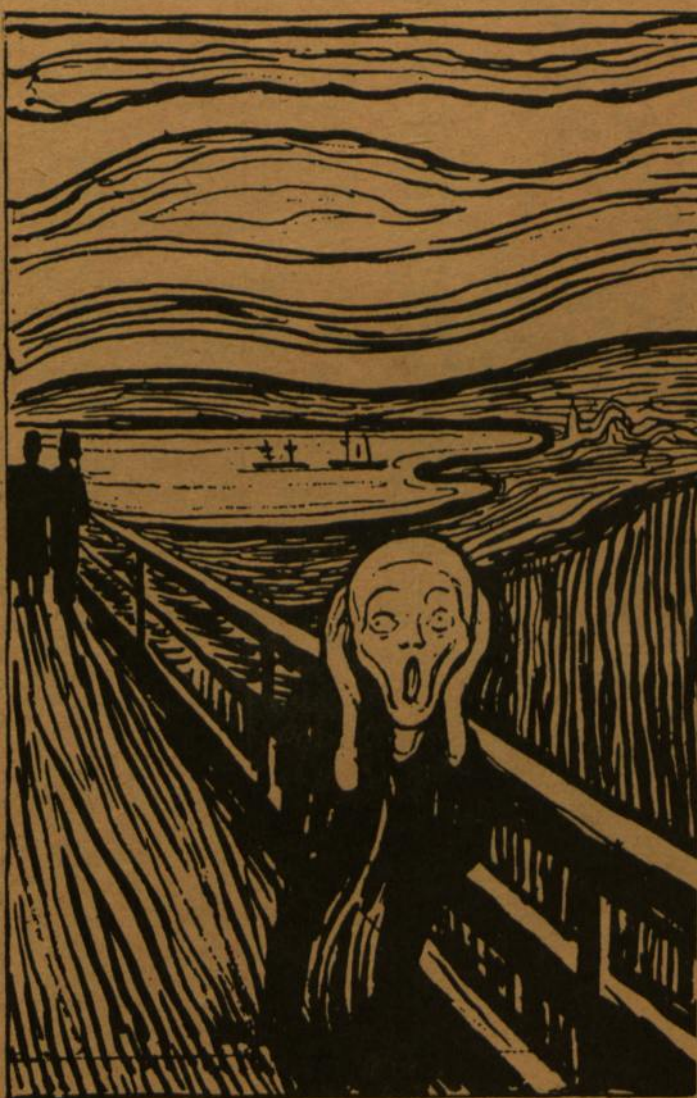
Grįš laikai dar senovės,
Mūs krūtinės bus drąsios,
Kils dar Vytauto kovos,
Tik daugiau mums jo dvasios!

Į šią deimantinę sukaktį įsiriškioja anksčiau ar vėliau amžinybės išėjė: Butkų Juzė, Kazys Binkis, Vincas Mykolaitis-Putinas. Poetas ir ūkininkas žemaitis Butkų Juzė (Juozas Butkus, mir. 1947) prisimena dar tuos laikus, kai

Vos tėviškai iškyla koks pavojus -
Visi narsiai jos ginti išžygiuoja.
(Tėviškės sargyboje)

Į poeto ir ūkininko kategoriją rikiuojasi ir Kazys Binkis, vienas iš žymiausių mūsų poetų, rašiusių be to humoro (Tamošius Bekepuris), dramų (Atžalynas). Jo Geležinio Vilko maršas daug kieno ausyse ir šiandien tebeaidi:

(Nukelta į 6 psl.)

GELBĖKITE

Edvard Munch

KAS NORI NUSIŽUDYTI?

Kazys Sruoga, Ph.D.

"Niekas" -- toks būtų greitas ir faktinis, teisingas atsakymas. Juk tyrimai rodo, kad ir tie kurie nusižudė, ištikrųjų labai nenorėjo mirti. Bet apie tai kiek vėliau. Tuo tarpu truputiuką karčios kasdienės satistikos. "Per pastarąsias 24 minutes kažkur Amerikoje kažkas nusižudė. Tantai darosi ne tik JAV. Dvigubai daugiau tas pasikartoja kaikuriuose Europos valstybėse. Bendrai, savižudybių visur yra daug daugiau negu žmogžudysčių". Taip rašo vienas pačių žymiausių Amerikos psichiatrų Dr. Karl Menninger savo knygoje "Žmogus pats prieš save".

Dabar yra nustatyta, kad praėjusiais metais 25 tūkstančiai amerikiečių nusižudė ir toks pat skaičius mėgino nusižudyti, bet "nsekmingai" -- išliko gyvi. Taip pat yra žinoma, kad savižudybė yra viena iš dešimties pačių svarbiausių mirties priežasčių JAV. Iš kiekvieno 100.000 amerikiečių vienuolika žmonių kasmet nusižudo. Kituose kraštuose netgi daug daugiau. Pavyzdžiui Vengrijoje per metus nusižudo 27 žmonės iš 100.000 asmenų. Austrijoje 22 žmonės. Čekoslovakijoje 21, Suomijoje 19. Vakarų Vokietijoje ir Švedijoje 18, Japonijoje 16, Prancūzijoje 15. Kituose kraštuose nusižudo mažiau negu JAV. Pavyzdžiui Italijoje 5, Airijoje 3.

Patirta, kad vyrų nusižudo tris kartus daugiau negu moterų -- nors moerų bando nusižudyti dažniau negu vyrai. Viengubių nusižudo dvigubai daugiau negu vedusiųjų. Gi suaugusiųjų

žmonių tarpe -- senesnio amžiaus žmonės dažniau žudosi negu jaunesnieji. Baltųjų žmonių nusižudo dvigubai daugiau negu negrų. Ir dar vienas dalykas gan įdomus (žinoma, jei tiesa) JAV dažniausia žudosi baltosios rasės žmonės -- vyrai -- protestantų tikybos, būdamas apie 40 metų amžiaus ir turėdamas du vaikus. (Žiūr. Sneiderman "How To Prevent Suicide"). Neturime statistikos, kiek lietuvių šio krašte nusižudo ar mėgina nusižudyti. Tačiau nebuvimas statistikos nerodo, kad tokių dalykų lietuvių tarpe ne pasitaiko. Reikia nepamiršti, kad savižudybių statistika visuose kraštuose yra labai netobula ir toli gražu nepilna.

Visi žinome, kad savižudybė iš senų senovės visur buvo viešai ir griežtai smerkiama. Nušūdušiusiojo šeima, giminės ir visi artimieji dėl to daug kentėjo dar ir dabar tebekenčia.

"Didžiausioji negarbė visiems" -- taip buvo ir dabar daug kur sakoma. Daug valstybių laikė ir tebelaiko nusižudymą nusikaltimu prieš įstatymus. Daug religijų laiko savižudybę mirtina nuodėme. Nusižudžiusiojo žmogaus kūnas buvo ir tebėra niekinamas. Iš čia suprantama, kodėl savižudybės yra labai slepiamos ir jų statistika negali būti pilna ir tobula. Kita vertus, savižudybė nėra labai sunku ir paslėpti. Pavyzdžiui auto ar traukinys mirtinai sužalojo žmogų -- suvažinėjo. Kas čia -- nelaimė ar savižudybė? Gali būti ir taip ir kitaip. Kartais pasitaiko labai keistos -- neįtikėtinos auto katastrofos, kurios gali būti gerai užmaskuota savižudybė. Pagaliau miego milteliai ir kitokie raminantieji vaistai. Ar gi retai jie žmogų užmigdė amžinai -- pavartoti ne pagal gydytojo įroti ne pagal gydytojo nurodymą. Kitą vėl vertus, galme padaryti ir priešiną klaidą. Tikrą nelaimę galima per klaidą priskirti savižudybei. Nors statistika ir ne pilna ir netobula, bet faktas, kad per metus nusižudo 25.000 amerikiečių rodo, kad padėtis yra kritiška ir skubi pagalba būtina. Reikia neprileisti tų žmonių prie nusižudymo. Juk tai daugumoje fiziniai sveiki žmonės, darbštūs, rūpestingi ir kūrybingi. Kartais net talentingi. Dauguma jų nėra psichiniai pakrikę. Žudosi tik sunkiausiam momentui užėjus, kada "nervai nebeišlaiko".

"Taip tai taip" -- ne vienas pasakys. "Bet kaip gi tu tuos žmones išgelbėsi nuo nusižudymo, jeigu jie patys nori mirti. Vieną kartą išgelbėsi -- jis kitą kartą vis vien nusižudys. Tar vis vien nusižudys. Tai ar negeriau, kas žudosi tegu sau žudosi -- nelaimė ir gėda bus greičiau pamiršta. Tuo būdu nusižudęs pats sau sutrumpins savo vargo dienas ir jo giminėms ir artimiesiems be jo bus ramiau gyventi". Tokia pažiūra atrodo gan įtikinanti ir pateisinanti visišką nesirūpinimą savižudybėmis. Ištikrųjų taip ilgai buvo galvojama ir "atitinkamai" elgiamasi. Šiandien padėtis labai pakeitė. Savižudybių srityje atlikta daugybė tyrimų, padaryta daug bandymų ir prirašyta daugybė studijų - knygų. Mokslas, tyrimai ir praktika davė atsakymą į klausimą kaip sulaikyti nuo nusižudymo žmogų, kuris pats nori mirti. Atsakymas visai kitoks negu iki šiol dauguma žmonių manė. Būtent: didžioji dauguma tų, kurie žudosi, jokių būdu nenori mirti, begaliniai trokšta gyventi, o žudydamiesi šaukiasi pagalbos. Nes jie žudosi kaip tik dėl to, kad jie nebemoka gyventi, jiems atrodo, kad nebegali gyventi ir kad kitos išeitys jau nebėra. Toks užėina prie puolis. Jie perskrodžia sau gerklę ar šoka iš ketvirtos aukšto ir šaukiasi, prašosi juos gelbėti. Ir dažniausia vieną kartą išgelbėtas "praregi" ir daugiau nebebando žudyti -- suranda sau naują kelią į gyvenimą.

Žinant, kad savižudybių daugumoje nenori mirti, kad begaliniai nori gyventi ir šaukte šaukiasi pagalbos, belieka rasti atsakymą į sekančius du klausimus. Pirmas. Kas ir kaip gali savižudybės kandidatui įkvėpti kitokias mintis ir nurodyti kelią į gyvenimą? Aišku, tai sunkus uždavinys, kuriam tinkamai išspręsti reikalingi

(Nukelta į 6 psl.)

Vyt. Maželio nuotrauka

Leonardas Andriekus

NAKVYNĖ

Praeidamas pro nuogą medį,
Mačiau tuščius lizdus --

Ar begalės juose nakvoti paukščiai,
Parlėkė šį pavasarį --

Man nepasakė medis.

Jie buvo pilnutinio džiaugsmo centrai --
Tie palikti lizdai.

Juose naujausios mūsų giesmės noko
Ateinantiems pavasariams --

Jau laikas jas pradėti.

Gal reikia, kad pragystų pirmas --
Ne paukštis, o žmogus.

Giedok, žmogau,

Kuriam šių naktį siūlyti nakvynės --
Nedrįso nuogas medis.

ŽIEMOS RYTĄ...

Vytautas Maželis nuotrauka

LITERATŪROS SUKAKTUVININKAI

(Atkelta iš 5 psl.)

Girdi! Po visus kraštus
Žvanga mums paruošti pančiai
Priešai lenda kaip šarančiai.
Geležinio Vilko dančiai
Darbo bus tai bus!

V. Mykoliaičio - Putino (mir. 1967), vieno iš žymiausių mūsų poetų, nesenai šiapus uždangos paskelbtų kūryboje aiškiai išreikštos poeto nuotaikos pavergtoji tėvynė:

Ne viskas sutemose žuvo:
Šiltu krauju žirdis pasruvo
Ir prievartai paklusti neišmoko
Mortuos voco!
(Mortuos voco)

Į Vaižganto vadinamų kapininkų (sulaukusių kapos, t.y. 60 metų) eiles įsirikiuoja šiemet šie mūsų poetai: Venancijus Ališas, Stasys Ylvis, Antanas Jasmantas, Petras Pilka, Gražina Tulauskaitė. Jų gretas papildė prozininkai, išėję visai neseniai amžinybėn: Stasys Būdavas ir Albinas Valentinas. Kapos metų tarpas skiria mus nuo jauno poeto Edmundo Steponaičio mirties.

Venancijos Ališas (kun. Aleksandras Arminas), kad ir daug metų tolimesioje Brazilijoje gyvenamas, neužmiršta tėvynės Lietuvos:

Mane kažkas apsikabina
Ir glaudžia mylinčia ranka.
Pakyla metų uždanga!
Matau klonius ir pilkų dangų...
(Cascata cristalina)

St. Ylvis (kun. St. Yla) savo kacetinėje poezijoje Sutryptame kely parodė tai, ką pereitais metais Mykolas Viltis pasakė savo Neparašytuose laiškuose apie partizanų. Žinoma taip pat Ylos siluvinė poezija, persunkta tautiniais motyvais.

Antanas Jasmantas (dr. Ant. Maceina) savo Gruodu iškilo ir kaip poetas, nors lig tol tetikėta jo kaip filosofo sugėbėjimais. Religinė Gruodo poezija daug kur persunkta lietuvišku peizažu.

Petras Pilka dar tebesiskardena tėvynės ilgesio tremtyje motyvais:

Jei kas žiandie pasakytų:
Rytoj grįžtam į namus -
Aukso debesys čia lytų,
O ne rudenio lietų.
(Aukso debesys)

Tuo pačiu tėvynės Lietuvos ilgesiu tebegyvena ir Gražina Tulauskaitė, kartu su Maironiu tikėdama Lietuvos prisikėlimu:

Ilgesys aptvindė sielą,
Dega vis žaizda gyva,
Bet iš kapo kelsies, miela,
kankinė tu, Lietuva.
(Kellionė)

Tautinį motyvą ypač kelia savo romanuose St. Būdavas (mir. 1966). Jų siužetas imtas iš lietuviškos dabarties ar praeities (Mokytojas Banaitis, Loreta, Sala, Var-

Kas nori nusizudyti?

(Atkelta iš 5 psl.)

gas specialus mokslas, patirtis ir igimtas talentas. Tokių žmonių tenka ieškoti psichiatrų, psichologų ir kitų tam uždaviniui specialiai išmokslintų žmonių tarpe. Tačiau ir tai profesijai specialiai neišsimokslinę intelektualai gali čia daug padėti.

Norėdami suteikti tinkamą pagalbą savižudybės kandidatui -- turime jį pažinti, turime žinoti kur jis yra. Gi per vėlu tikėti pagalba, kai savižudis jau "kabo ant šakos" -- vaizdžiai tariant. Tiesa, nemaža dalis ketinančių nusizudyti patys ieško pagalbos, ateina ar teiraujasi telefonu. Bet to permažai. Bendrąją mediciną praktikuojančių medicinos gydytojų gali daug tokių kandidatų pažinti ir duoti jiems naudingus patarimus arba apie juos painformuoti atitinkamas įstaigas. Nors bendrąją mediciną praktikuojančių medicinos gydytojų nėra psichiatrijos ar psichologijos specialistai, bet dažniausiai jiems nesunku suprasti, kada jų pacientui reikalinga ne vien medicinos, bet ir kitokia pagalba. Be abe-

pai skamba ir kt.).

Kad ir jokio rinkinio neišleidęs Alb. Valentinas (mir. 1967) savo populiarą humoristiką buvo ne mažiau išgarsėjęs už keletą rinkinių išleidusių. Jo humoristikoje atsispindėjo kone visos lietuviškos aktualijos. Jis buvo vienas iš garsaus Dievo paukštelio (DP) redaktorių.

Prieš 60 metų amžinybėn išėjęs jaunas, gabus poetas Edmundas Steponaitis (gim. 1892) tėvynės niūraus priešaušrio metu buvo bandęs užsiliepsnoti estetiškai poezija, bet nestingia joje ir tautinio motyvo.

Jau sueina 35 metai, kaip netekom guvaus, baltagalvio Vaižganto -- kun. Juozo Tumo, kurs savo Pragiedruoliais pasistatė iškilių tautinį paminklą. O prieš 30 metų plunksną padėjo uolusis Adomas Jakštas -- prel. Aleksandras Dambrauskas, kurio kankatos, Dieve, Lietuvą gink žodžiai mums aidai kaip koks testamentas:

Dieve, vargingąją
Ir nelaimingąją
Lietuvą gink!
Ją tat mylėkime,
Gelbėt skubėkime
Darbais šauniais!

A. Rimtenis

jonės, tatau iš tų gydytojų pareikalauja gaisinti jų ir taip trumpą laiką. (Ir ne visada patogu imti už tai papildomą atlyginimą). Bet tai jau, žinoma, kitokio pobūdžio klausimas.

Tačiau ir savižudybės kandidato giminės, artimieji, o ypačiai geri draugai gali ir turėti atlikti čia didelę ir garbingą misiją. Jie turi laiku pastebėti ir suprasti, kuris iš artimųjų ar draugų galvoja apie savižudybę. Jie turi duoti tam kandidatui protingus patarimus (žinoma, jeigu toje srityje kiek susivokia) arba nedelsiant pranešti atitinkamai savižudžių gelbėjimo įstaigai. (Žinoma, jei tokia ten yra). Bet ir vėl klausimas: kaip tie artimieji gali sužinoti kas planuoja savižudybę. Žinoma, dalykas sunkus, ypačiai ne specialistui. Bet pirmuoliausia čia reikia žinoti ir atsiminti vieną naują faktą: iki šiol buvo paplitusi "teorija" kad tas kas balsiai žada nusizudyti -- niekada ne nusizudo. Nereikia į tai kreipti dėmesio. Praktika parodė, kad tai traagiška klaida. Faktas yra tas, kad kas kalba apie nusizudymą, tas anksčiau ar vėliau bandys nusizudyti -- žinoma, jeigu prieš tai negaus tinkamos pagalbos. Tatau jau įrodė daugelio psichiatrų patirtis. Taigi išdėmėk, kas kalba ir tinkamai reaguok.

Antras kandidato į savižudybę giminės ir artimiesiems labai išdėmetinas dalykas, tai savižudybės kandidato elgesys. Jonas Adomavičius, lietuvis medicinos daktaras Chicagoje, šitaip sako: 1. Maždaug ketvirtadalis (25%) nusizudėlių parašo atsisveikinimo laiškus. 2. Pusės metų laikotarpyje prieš nusizudant apie trečdalis savižudžių aplanko gydytoją. 3) Prieš nusizudydami žmonės ima labai keistai elgtis. Taip besielgiančių susidaro net 85%. Visi jie ima atrodyti tarsi jie žudytis rengtųsi, kiti ima savotiškai kalbėti, tretį girtauti, ketvirtį keistai elgtis".

JAV vyriausybė ir atsakomąjoji visuomenė yra labai susirūpinusi savižudybėmis. Juk tikriausiai šurpas ima atsimerkti, kad kiekvieną mėnesį du su puse tūkstančio amerikiečių savo gyvenimui padaro galą. Juk jei ne visus, tai daugumą jų būtų galima išgelbėti. JAV federalinė vyriausybė 1966 metais įsteigė centralinį kovai su nusizudymais studijuoti

biurą. Pavadinimas gan kuklus, bet uždaviniai labai platūs. Dauguma specialistų, kurie ilgai tyrė ir studijavo nusizudymų priežastis ir būdus su nusizudymais kovoti sutinka, kad kiekvienas kurs planuoja nusizudyti, ilgą laiką dar prieš bandymą nusizudyti, vėnu ar kitu būdu (dažniausia nesąmoningai) savo ketinimus kam nors išreiškia. Taigi kandidatus į savižudžius galima pastebėti ir surasti. O jeigu galima surasti -- tai galima ir išgelbėti. Tokia daugumos pažiūra.

1958 metais, Los Angeles, su federalinės vyriausybės finansine parama buvo įsteigta pirmutinė Amerikoje įstaiga skirta nusizudymo kandidatams gelbėti. Darbar ten dirba visa eilė psichiatrų, psichologų, socialinės srities specialistų ir dar didelis skaičius kruopsčiai parinktų ir pagrindinių paruoštų savanorių, kurie ypatingai sėkmingai atsakinėja į telefoninius pasiteiravimus. Ta įstaiga pasidarė labai populia-

ri ir visuomenės vertinama. Įstaiga dirba 24 valandas be pertraukos. Ir per mėnesį ne mažiau kaip penki šimtai nelaimingų žmonių ar jų artimųjų šaukiasi skubios pagalbos. Ir ją gauna.

Į tą įstaigą kreipiasi patys nusizudymo kandidatai, jų giminės ar kiti artimieji, kaimynai ir visi, kurie pastebi skubios pagalbos reikalingą psichinę "križę". Ypačiai sunkus ir atsakomingas darbas tų įstaigos darbuotojų, kurie telefonu kalbasi su asmeniu, nusistačiusiu po 10-15 minučių nusizudyti, bet vis dar bandančio maldauti išgelbėjimo. Čia būtų per ilgą kalbėti apie tos įstaigos darbo metodus ir būdus. Reikia tik pabrėžti, kad Los Angeles pavyzdį jau pasekė ir kitų Amerikos valstijų. Ten jau yra įsteigta 40 tokių įstaigų. Daukur kitur skubiai planuojama steigti. Šitie faktai teikia daug vilčių.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

SCHOOL TEACHERS

SUMMER and HOLIDAY SEASON employment is available to School Teachers as Drivers with EASTERN GREYHOUND Lines.

For many years your fellow teachers have found driving for GREYHOUND a rewarding, interesting experience.

No heavy equipment experience necessary - we will train you.

Qualifications are: Age — 24 to 35, inclusive

Height — Minimum: 5'8", Maximum: 6'2"

Weight — Minimum: 155#, Maximum: 210#

Vision — 20/30 Both eyes, Corrected 20/20

Must pass aptitude and psychological tests and complete Driver Training Program. Also, pass Greyhound Physical Examination.

Saturday, Jan. 6, 1968, 10:00 A.N. Only!

MONTICELLO MOTOR LODGE

Black Horse Pike & Exit #3 New Jersey Turnpike

BELLMAN, N. J.

(No Telephone Inquiries)

GREYHOUND

An Equal Opportunity Employer

(2-5)

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Gribskas
Executive Secretary

4 3/4%

ON INVESTMENTS
Units of \$100.00
Dividend Checks
Mailed Quarterly

5%

ON BONUS SAVINGS
Units of \$1,000.00
For 3 Years
Dividends Paid
Quarterly
or Compounded

1447 So. 49th Court

CICERO, ILLINOIS

Phone (Area Code 312) 656-6330

HOURS: Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings In By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

PETKUS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUSAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

• Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos 12 skyriaus metinis susirinkimas įvyks šeštadienį, sausio 20, Karpiaus namuose. Pradžią 7 val. vak.

Bus renkama nauja valdyba, aptariami skyriaus reikalai, Prezidento A. Smetonos karsto applanymas Knollwood mauzoleume.

Po susirinkimo — vaišės. Valdyba kviečia narių šeimoms dalyvauti.

• "Keturi keliauninkai" — Ant. Rūko 5 veiksmų vaidinimą sausio 27 ir 28 dienomis matysime šv. Jurgio parapijos salėje. Veikalą stato Vaidilos teatras, režisuoja P. Maželis.

Veikale pasirodys didelis būrys jaunų vaidintojų.

Veikalas savo turiniu ir pastatymu įdomus vaikams ir suaugusiems.

Vaidinimui energingai ruošiamasi jau ilgesnį laiką. Labai malonu stebėti jaunųjų "aktorių" įsijautimą ir rodomą entuziazmą šiam dideliui ir auklėjamosios reikšmės turinčiam darbui.

Clevelando visuomenė, ilgesnį laiką neturėjusi vaidinimo, dideliu susidomėjimu laukia šio scenos veikalo ir, be abejo, abi dienas užpildys šv. Jurgio parapijos salę.

Kur ir kada iš anksto įsigyti bilietus, pranešime skantį kartą.

REGISTERED NURSES

Immediate permanent supervisory positions awaiting graduates of accredited school of nursing. B.S. degree preferred, however others will be considered.

If interested and qualified apply

Director of Nursing

THE GRACE HOSPITAL

18700 Meyers Road

Detroit, Michigan

(4-8)

Jaunos balerinos Dalia ir Asta Bložytės ir Rūta Skrinškaitė išpildys baletos scenas A. Rūko veikale "Keturi keliauninkai", kurį Vaidilos teatras stato šį mėnesį 27 ir 28 d. šv. Jurgio parapijos salėje. Veikalą režisuoja Petras Maželis ir vaidina apie 30 jaunesnių ir vyresniųjų aktorių. R. Maželytės nuotrauka

VAIDILOS TEATRO NAUJOJI PREMERA IR PRIEUGLIS

Per eilę metų režisierius Petras Maželis, vadovaudamas Vaidilosteatrui, vis ieškojo naujų jėgų, kad dažnai retėjančios teatrinės pajėgos būtų nuolat papildomos. Naujų talentų ieškojo lituanistinėse mokyklose statydamas joms kalėdinius vaidinimus, ieškojo studentijoje, ieškojo bendradarbiaudamas Juozo Stempužio vadovaujamo Tėvynės Garsų radijo vaidinimuose. Nemaža lietuvių dalis lanko baletos studijas. Ir jos įtraukiamos į vaidinimų eilę.

Keturių keliauninkų pastatyme, šalia senųjų Vaidilos teatro veteranų: Igno Gataučio, Zig-

mo Peckaus, Gražinos Plečkaitienės, Aldonos Zorskienės, Violetos Žilionytės, Vytenio Gataučio, Rūtos Jokūbaitytės, Petro Matulevičiaus matysime ir naujuosius teatro debutantus: Egidijų Marcinkevičių, Arūną Čiuberki, Ramūną Švarcą, Živilę Klionytę, Petrą Balčiūną, Mindaugą Leknicką, Mindaugą Gatautį, Paulių Alšėną, Viktorę Lenkauskaitę; šokėjas: Dalią ir Astą Bložytę, Rūta Skrinškaitę, o paršiuokus šokant: Lidiją ir Danutę Balčiūnaites, Kristiną Kuprevičiūtę, Sigutę Lenkauskaitę ir Rūta Maželytę.

Savo laiku Clevelande tas pats režisierius Petras Maželis vadovavo Rūtos jaunimo teatrui, kuris vėliau, jaunimui greit suaugus, tapo suaugusių Vaidilos teatru. Laikui bėgant daugelis vaidiliečių sukūrė šeimas, dalis dėl darbo išsikėlė kitur. Vaidiliečių eilės sumažėjo ir tik pradėjus statyti spektaklius jaunimui vaidiliečių būrys vėl pradėjo didėti. Tik šito prieauglio dėka Vaidilos teatras ir galėjo užsimoti pastatyti Ant. Rūko "Keturi keliauninkus".

Kultūros Kongrese buvo kalbama apie dramos studijų steigimą, o Chicagoje Kultūros Fondas jau net paskyrė 500 dolerių tokiai studijai steigti.

Rež. Petro Maželio įsitikinimu dramos studija neįmanoma ar net nereikalinga. Kas rimtai studijuos dramą, tas išeis į amerikiečių profesines mokyklas. Tokius reikėtų stipendijuoti, nes jie būtų naujieji ateities režisieriai. Režisierių klausimas opus, nes su jais susižada visa lietuviškojo teatro veikla ir ateitis. Režisierius nedirbs — teatro nebus. Jaunimui, kuris studijuoja, dalyvauja organizacijose, jau nebebus laiko dramos studijos etudams, teorijai

ar istorijai. Režisieriaus P. M. manymu, reiktų glaustis prie lituanistinių mokyklų, o prie jų gal steigti jaunųjų teatrų. Ten reikia pradėti paruošti balsą ir apsaugoti taip labai šlubuojančią lietuvišką tirtį. Tik per jaunųjų teatrų išauksią naują talentą, nes kiekviena repeticija ir būtų gyvoji ir praktiškoji dramos studijos pamoka. Jaunimas nori vaidinti, o studijuoti dramą taip mažai laiko turint, deja, ne.

Jei lietuvių autorių veiklų jaunimui nedaugėtų, reikia versti iš kitų kalbų. O jų ten rasime begales, net ir lengviau pastatomų ir mažiau kainuojančių. Svarbu tik, kad lietuviškasis žodynas didėtų ir būtų tinkamai ištartas. O jaunieji, gi, vaidindami, tikrai daug naujų žodžių turi išmokyti, juos išgyventi ir dialoguose praktikuoti.

Visuomenė turėtų nuširdžiai senųjų ir naujųjų vaidiliečių darbą įvertinti, juos gausiai paremti, o gausių atsilankymų vaidiliečius pagerbs, parodys svarbios reikšmės jų darbui ir paskatins tolimesnį teatro domėjimuisi. (v)

REIKALINGAS NAMŲ PRIZIŪRĖTOJAS

L.T.M. Čiurlionio Ansambliui reikalingas namų prižiūrėtojas Veltui butas ir alga.

Suinteresuoti prašomi kreiptis į Vladą Plečkaitį telef. 731-7699.

• Apdraudęs reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Prieš atnaujindami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokestį paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

PARDUODAMAS NAMAS
prie East 185 gt., Naujosios parapijos rajone. 3 mieg. plius siuvimui kambarys. Didelė virtuvė. Kreiptis į Mrs. Sanders telefonu: 261-1182, kad pamatyti tą colonial. \$17,500.

WM. T. BYRNE
261-5100

(5-6)

PARDUODAMI NAMAI

Euclid

3 mieg. colonial, į šiaurę nuo Lake Shore, Holy Cross parapija. Svečių kamb. su židiniu, valgomas ir virtuvė, 1½ vonios, rūsys su užbaigtu recreation kamb. ir židiniu, 2 automob. garažai. Patogi vietovė apsipirkimui ir susisiekimui. Įkainuotas \$20,000 ribose.

Eastlake

Naujas 3 mieg. medinis ranch su 1½ vonios, daug vietos valgomajam, ištisinis rūsys, gazo šildymas. Įmūryta krosnis ir plyta. St. Justino parapija. Arti katalikiškų ir vald. mokyklų. Įkainuotas \$17,700. Kreditas už išsidažymą ir dekoravimą.

Eastlake

Naujas 3 mieg. mūrinis ranch su ištisiniu rūsiu. Įmūryta krosnis ir plyta su šiukšlėms malti mašina. 1½ vonios, daug vietos rakandams. Arti mokyklų. Įkainuotas \$19,000. Kreditas už išsidažymą ir dekoravimą.

VINE

REALTY & INSURANCE
35165 Wine St., WH 2-4440
(5-7)

RETA PROGA

įsigykite papiginta kaina šias knygas:

PALIK AŠARAS MASKVOJE

B. ARMONIENĖS atsiminimai iš Sibiro, lietuvių kalboje. Knyga gausiai iliustruota retomis nuotraukomis. KAINA \$3.00

KELIAS Į KAIRĘ

ALĖS RŪTOS romanas, premijuotas Dirvos konkurse. KAINA \$3.00

TIMELESS LITHUANIA

Owen J. C. Norem, B. D. L. L. D.

KAINA \$4.00

Knyga skirta lietuvių tautos kančioms, laimėjimams ir viltims, parašyta buv. JAV pasiuntinio Lietuvai.

ALMA MATER

R. SPALIO romanas iš studentų gyvenimo Nepr. Lietuvoje. KAINA \$5.00

Visų keturių knygų bendra kaina \$15.00, bet Dirvos skaitytojai, naudodamiesi knygų išpardavimo vaju, moka tik

10 dol.

už keturias knygas.

— — — — — I S K I R P T I — — — — —

DIRVOS ADMINISTRACIJAI

6907 Superior Avenue
Cleveland, Ohio 44103

Prašau man išsiųsti keturias knygas: Palik Ašaras Maskvoje, Kelias į Kairę, Timeless Lithuania ir Alma Mater, už papigintą kainą — 10 dol.

Pavardė ir vardas

Adresas

Prie šio jungiamas čekis ar money order 10 dol. sumoje ir 50 c. pašto išlaidoms.

PRENUMERUOKIME DIRVĄ!

Laiškai iš visų pasaulio kraštų byloja, kad patikimiausias lietuvių ryšys ir informacijos šaltinis yra laikraštis. Turime bičiulių ir artimesnių žmonių visur. Ir ten, kur valiutos sunkumai, skirtingos gyvenimo sąlygos, neleidžia skirti laikraščiai reikalingos pinigų sumos. Neapsunkinkime BALF ar kitų labdaros organizacijų laikraščių prenumeratomis ar knygų pirkiniais. Užprenumeruokime laikraštį patys, tuo suteikiant didelę moralinę paramą savo artimesniam žmogui.

Prašome, naudojantis žemiau dedama iškarpa, pasitarnauti artimam broliui lietuviui P. Amerikoje, Vokietijoje ar kitur... o kad ir čia pat Amerikoje...

DIRVA,
6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio 44103
U. S. A.

Prašau siųsti Dirvą 1- metams (½ metų) šiuo adresu

Jungiu čekį, pašto perlaidą 13 dol. (7 dol. ½ metų)

Ta proga jungiu Dirvai auką dol.

Parašas

Adresas

Dirvos prenumerata 1 metams — 13 dol., ½ metų 7 dol.

Naturally SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS

INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

CLEVELAND, Ohio

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

NEPAMIRŠKIT REGISTRUOTIS

Neturintieji JAV pilietybės sauso mėnesį turi įteikti paštui savo gyvenamos vietos adresą, užpildant nustatytos formos kortelę, kuri gaunama kiekvienam pašte.

To nepadariusiems numatyta bauda. Todėl ne Amerikos piliečiai, gyveną šiame krašte, nepamirškite registruotis.

• **Invalidas P. Pleskevičius** prisiuntė laišką Dirvai, dėkodamas už žinutę gruodžio 29 d., kurios pasėkoje gerų žmonių suaukota 38 dol. jo paramai sunkioje senatvės ir ligos valandoje. Aukoms rinkti iniciatyvos parodė J. Jonušas, pats paaugkęs 5 dol., o iš kitų surinkęs likusius.

ATEITININKŲ PREMIJA — DR. J. GIRNIUI

Draugas praneša, jog naujoji Šalkauskio vardo kūrybos premija (1,500 dol.) suteikta dr. J. Girniui, knygos "Idealas ir laikas" autoriui. Tai stambiausia esamų išeivijoje premija, kurios mėcenatais yra gydytojai K. Ambrozaitis, Kisieliū, A. Lipskis, A. Razma, Br. Valatka, P. Žemaitis.

MIRĖ INŽ.

BALYS DAUKUS

Sausio 9 Sidney mieste, Australijoje, mirė inž. Balys Daukus, sulaukęs 67 m. amžiaus. Velionis Lietuvoje buvo aktyvus, plačiai visuomeniniuose darbuose besireiškiantis vyras, vienas iš tų inžinierių, kurie ne tik žodžiu, bet ir darbu jungėsi į tautinę veiklą.

Pradėjęs studijuoti, įstojo į Korp! Neo-Lithuania ir visad liko jos aktyviųjų filisterių eilėse. Priklausė tautininkams, šaulių s-gai ir inžinierių organizacijom.

Be žmonos Pajautos (Linartaitės) velionis paliko dukrą Pajautą, sūnų Rimgaudą su šeima, o visą eilę giminių ir artimųjų.

Neseniai Chicagoje pasimirė ir jo brolis inž. Ignas Daukus.

Kad ir timoje Australijoje, velionis skaitė ir rėmė Dirvą, gyvai domėjosi mūsų veikla Amerikoje, palaikė glaudų ryšį su PLB pirm. J. Bačiūnu ir kitais veikėjais.

Inž. B. Daukaus netekus, tautinė srovė nustojo aktyvaus ir daug pasidarbavusio savo nario, šeima brangaus vyro ir tėvo, Sidney Lietuvių Bendruomenė energijos ir iniciatyvos pavyzdžio.

• Į Pedagoginio Lituanistikos Instituto neakivaizdinį skyrių paskutiniuoju metu įstojo trys Kanadoje gyvenančios studentės: Kristina Pareštytė, Remigija Blyskytė ir Liucija Petrašiūnaitė. Pastarųjų dviejų prašymus Institutui atsiuntė Kanados Lietuvių Bendruomenės švietimo Komisija, kartu pranešdama, jog ji už jas apmokėsianti ir mokslo mokestį. Tai pirmas toks žygis, kuris suka visuomenės dėmesį į realią lietuviškojo švietimo politiką. Minėtoji komisija, matyt, gerai nujaučia, jog idealistinės politikos praktiškai jau nebeužtenka. Švietimo savaime netarpsita, tik beraščiai auga be realių pastangų. Sudarydama realią užuovėją mūsų jaunajai švietimenei siekti lituanistinio raštingumo, Kanados Lietuvių Bendruomenė nusipelnė išskirtinio dėmesio. KLB švietimo Komisijai pirmininkauja L. Tamošauskas.

• **Bendrinė lietuvių stovykla**, po pirmojo pasisėkusių bandymo pereitais metais, rengiama ir šiemet Dainavos stovykloje, Manchester, Mich. Ji įvyks liepos 28 — rugpjūčio 4 dienomis.

Pagrindinė stovyklos paskaitų tema: Mūsų idėjinis turinys laiko tekmeje. Jas skaitys mūsų žinomi intelektualai.

Bus meno-literatūros vakaras, laužai, jaučio kepimas ir kitos pramogos.

Todėl, svarstant šių metų atostogų planą, verta pagalvoti ir apie bendrinę lietuvių stovyklą, tuo labiau, kad dabar Dainavoje patogiajai gali vasaroti ir šeimos su vaikais.

Stovyklą organizuoja Lietuvių Fronto Bičiulių centro valdyba, talkinant LFB Tarybai.

Registracijos ir smulkesnių informacijų reikalu prašoma kreiptis: J. Mikonis, 24526 Chardon Rd., Richmond Hts., Ohio 44143.

• **Cincinnati lietuviai** atgaivino Lietuvos Vyčių kuopą. Sausio 7 d. Xavier Universiteto patalpose buvo sukurta lietuviškos pamaldos kurias laikė Tėv. Gintautas Sabataitis, S.J. ir pasakė pamokslą lietuvių ir anglų kalbomis. Po to Cincinnati lietuviai su šeimomis susirinko į Universiteto naujai pastatytą Centrą, kur buvo suruoštas gražus kalėdinis subūvinnas. Kai vyresnieji užkandžiavo ir klausėsi lietuviškos muzikos, vaikučiams buvo praversti žaidimai, po kurių visi skaniai vaišinosi ir dalinosi dovanomis. Laikinas Cincinnati lietuvių komitetas turėjo trumpą posėdį, kur buvo sudarytas nominacijų komitetas: Tėv. Gintautas Sabataitis, S.J., dr. Vytautas Bieliauskas, P. Pranas Viltrakis, P. Jerome Yocis ir P. Juozas Maezer. Šis komitetas nutarė kas mėnesį Xavier Universitete ruošti lietuviškas pamaldas

Phiadelphijos WCAU-TV-10 pranešėja Edith Huggins prieš lietuviškų Kūčių filmavimą tariasi su Philadelphijos Informacijos skyriaus narėmis Rima Mironienė ir Aušra Zerr. K. Cikoto nuotrauka

LIETUVIŠKOS KŪČIOS TELEVIZIJOJE

Philadelphijoje, gruodžio 22 d. per WCAU televizijos stotį buvo rodomos lietuviškos Kūčios. Tai buvo jau trečia televizijos programa, kuria rūpinosi Philadelphijos Jubiliejinių Metų Komiteto Informacijos skyrius.

Šios programos filmavimui pasiruošimas buvo ilgas, bet sklandus, nes Informacijos skyriui entuziastingai į talką atėjo daug Philadelphijos lietuvių.

Filmavimui skirtai dienai artėjant, buvo paskolinti audiniai, smutkelės ir juostos. Philadelphijos skyriaus Lietuvių Moterų Federacijos Klubas narės dirbo virtuvėse, kruopščiai gamindamos Kūčioms maistą. Philadelphijos skautai ir 33-čioji Lietuvos Vyčių kuopa ant siūlų vėrė šiaudelius, ruošdami eglutei papuošalus. Skulptorius Petras Vaškys ilgai dirbo prie meniško kambario paruošimo, derindamas įvairius tautinio meno kūrinius prie būdingo lietuviško vaizdo.

Ir taip, po daugelio darbo valandų... ant šieno užtiesyta balta staltiesė dengė Kūčių stalą, papuoštą garčiais tradiciniais lietuviškais valgiais. Netoli stovėjo lietuviška eglutė — šiaudiniais žaisliukais nusagstyta. Tautinio rašto audiniai puošė langus... Pasiruošimo darbai buvo baigti.

Šią programą filmuoti į informacijos skyriaus narių Aušros ir Charles Zerr namus atvyko televizijos naujienų pranešėja Edith Huggins ir filmuotojas Joseph Mayer.

ir vasario 11 d. suruošti iškilmingas pamaldas bei vaišes paminint Lietuvos 50 metų Nepriklausomybės sukaktį. Ponių Komitetas, kuris pravedė šį kalėdinį Cincinnati lietuvių pobūvį, susideda iš: pirmininkės Eugenia Maezer ir narių Maria Stankus, Elena Viltrakis, Cecelia Viltrakis ir Philomena Plarpa.

• **Kanados Lietuvių Bendruomenės Krašto Tarybos** rinkimai yra numatyti ir įvyks šių metų gegužės 12 d. Jiems praversti jau sudaryta rinkimų komisija į kurią įėjo: S. Grigaliūnas, K. Manglicas, inž. V. Matulevičius, Stp. Pusvaškis ir H. Stepaitis.

• Šiaurės Amerikos Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjungos visuotinis suvažiavimas įvyks Toronte sausio 27 d. Suvažiavime bus aptarta eilė atskiras sporto šakas liečiančių klausimų ir išrinkta nauja centro valdyba.

Jiems kambario vaizdas padarė puikų įspūdį. Giliai susidomėję ilgai klausinėjo komiteto narius apie eglutę, Kūčių stalą, tradicijas bei tautinio meno papuošalus.

Po filmavimo, televizijos pranešėja Edith Huggins ir filmuotojas Joseph Mayer mielai sutiko pasivaikinti prie Kūčių stalo. Kartu su Aušra ir Charles Zerr, Gabrieliu ir Rima Mironais, Kazimieru Cikotu.

Po programos rodymo per televiziją, informacijos skyriaus pirmininkas Gabrielius Mironas ir televizijos koordinatorė Rima Mironienė, lankydami stotyje, Philadelphijos — Pietinės

New Jersey Bendruomenės vardu įteikė skulptoriaus Petro Vaškio specialiai paruoštas dovanėles Kalėdų proga Edith Huggins, John Facenda, vyriausiam pranešėjui ir Jubiliejinių Metų Komiteto garbės nariui bei Donald Barnhouse, žinių komentatoriui.

Philadelphijos — Pietinės New Jersey Jubiliejinių Metų Komiteto Informacijos skyrius, nuolat ieškodamas efektingų būdų Lietuvos vardui išgarsinti plačioje Amerikos visuomenėje, jau yra atsiekęs gražių darbo vaisių ir užmezgęs stiprius ryšius įvairiose Amerikos gyvenimo srityse. (rm)

ANTANĄ RUDOKĄ ATSIŠVEIKINANT

Pereitų metų gruodžio 18 d., sulaukęs 51 m. amžiaus, Chicagoje mirė dr. Antanas A. Rudokas. Laidotuvių koplyčioje gruodžio 22 d. įvyko tautinės visuomenės atsisveikinimas su Velioniu. Atsisveikinimo valandėlę pravedė V. Kasniūnas, sr. "Šį vakarą mes atsisveikiname ir išlydime į amžinąjį gyvenimą dr. Antaną Rudoką. Velionis rikiavosi į labai mažą skaičių čia gimusių lietuvių, baigusių aukštuosius mokslus, kurie visa energija įsijungė į aktyvų lietuvišką gyvenimą. Dar daugiau. Jis visą tą visuomeninę veiklą išgyveno tokiose formose ir nuotakose, lyg jis būtų gimęs ir augęs Lietuvoje..."

Pagal Karl Brown mastyseną, mirties, kaip tokios nėra. Tėra tik perėjimas iš vieno laikino gyvenimo į amžinąjį. Liūdesys ir mirtis tik tiems, kurie išlydi savo artimąjį į amžinąjį gyvenimą... (Mintys iš V. Kasniūno įvadinės kalbos).

"Velionis Antanas Rudokas turėjo tvirtą pasaulė-

žiūrą ir aiškią sampratą jį supančios aplinkos. Jis pats buvo aukštos moralės ir grynios sąžinės vyras. To jis laukė ir norėjo tą matyti ir kituose. Džiaugėsi jis visu tuo, kas spindėjo nemeluotu grožiu ir gėriu. O jei kair kur to trūko, Velionis morkėjo dideliu įžvalgumu pastebėti ir ramiu sodriu žodžiu patarti, pakreipti į geresnį kelią. Jo vertės masto kitam žmogui netemdė nei pastarojo titulai, profesija ar išsimokslinimas. Visiems jis buvo lygiai reiklus ir tiesus.

Velionį Antaną, kaip taurų asmenį, masino tėvų kilmės kraštas, jojo žmonės. Iš mažens jis domėjosi tais klausimais. O jaunuolis studentas jau buvo įsijungęs į lietuviškas organizacijas. Kai 1940 m. Sovietų Sąjunga okupavo Lietuvą ir ten uždarė visas lietuviškas organizacijas, tai čia, Chicagoje įsisteigė Jaunosios Lietuvos sąjunga, pasiryžusi simboliškai tęsti tėvynėje uždarytosios JL darbą,

veiklą iki Lietuva vėl bus laisva. Velionis Antanas buvo šios Jaunosios Lietuvos vienas steigėjų ir vėliau ilgametis pirmininkas.

1949 metais besiorganizuojanti Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga patraukia Velionio Antano ir jo žmonos dėmesį. Jie įsirikiuoja į aktyvių šios sąjungos narių gretas. Eilę metų Antanas Sąjungą atstovavo Chicago Lietuvių Taryboje. Kurį laiką buvo tarybos vykdomuoju sekretoriumi. Kaip lygiai Velionis Antanas eilę metų buvo ALT S-gos tarybos nariu ir viena kadenciją — valdybos nariu.

1961 m. Velionis Antanas pakviečiamas L.S.T. Korp! Neo-Lithuania filisteriu. Ateina su noru, su giliu supratimu ir įsijungia į Korporacijos gyvenimą, dalyvauja sueigose, šventėse, stovyklose, finansiniai remia Korp! veiklą.

Trumpai aptariant, Velionio Antano Rudoko asmenyje, Amerikos lietuvių tautinės visuomenės neteko tauraus nario, malonaus bendradarbio ir didžiai pareižingo lietuvi. ALTS jojo netekus, liūdi drauge su jo žmona Stefanija, tėvu, seserimi ir kitais artimaisiais. (Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vardu, Mečys Valiukėnas).

LST Korp! Neo-Lithua-Chicagoje pirmininkas Eduardas Modestas, atsisveikinimo, tardamas Velionį Antaną Rudoką buvus didį lietuvi, visuomenininką tautininką, kuris lieka pavyzdžiu tiek vyresniesiems, juo labiau jaunesniesiems neolithuanams.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Chicago skyriaus pirmininkas, Petras Vebra, atsisveikinimo žodyje, pastebėjo skyriaus garbę, turint savo eilėse tokių taurų lietuvių, pareigos ir principo žmogų, kokiu buvo Velionis Antanas.

Atsisveikinimo metu nemaža koplyčios salė buvo pilnutelė velionies artimųjų ir idėjos bendrininkų.

Rytojaus dieną didelė automobilių eilė, palydėjo Velionio Antano Rudoko palaikus į šv. P. M. Nekalto Prasidėjimo bažnyčią ir iš ten į kapines. Palydėjusių tarpe buvo matyti be vakarykščiame atsisveikinime dalyvavusiųjų dar nemaža Parapijos Vyrų Klubo narių, o taip pat Kolumbo Vyčių ir kt. Visa tai rodo, kaip artimas ir brangus Velionis Antanas buvo kiekvienam, kuris arčiau jį pažinojo ar ilgeliau drauge dirbo. (mv)

DĖMESIO DIRVOS SKAITYTOJAMS CHICAGOJE

MEČYS ŠIMKUS, teisininkas, turįs ilgametę praktiką, tiksliai, tvarkingai ir greitai užpildo įvairius IN-COME TAX blankus. Adresas: 4259 So. Maplewood, Chicago, Ill., tel CL 4-7450 arba YA 7-2046. Kasdien 9-8 val.

Brighton Parko Chicagoje lietuvių mokyklos kalėdinė eglutė, įvykusi gruodžio 17 d. Scenoje dainuoja I ir II skyriaus mokiniai. M. Nagio nuotrauka

Netikėtai mirus mielaui prieteliui

INŽ. B. DAUKUI

jo žmonai, vaikams ir visiems giminėms mano gili užuojauta

St. Vaičius